

പ്രസംഗാവലി മ.

വിദ്യാർത്ഥി .

കേ. സി.

പ്രസ്തുതാവലി മ.

വിദ്യാർത്ഥി.

ഗ്രന്ഥകർത്താ

കേ. സി. കേശവപിള്ള.

പ്രസാധകൻ

നാരായണൻനായർ,

കമലാലയാ ബുക്ക് ഡിപ്പോഴ്സ്

തിരുവനന്തപുരം

[പകർപ്പവകാശം]

[വില അണ നൂ.

തിരുവനന്തപുരം

“കമലാലയാബു കവിയപ്പാ” പ്രവർത്തകന്മാർക്ക് വേണ്ടി

“കമലാലയ” പ്രസ്സിൽ അച്ചടിച്ചത്.

രണ്ടാം പതിപ്പ് കാപ്പി ൫൦൦.

1114

അവതാരിക.

എന്റെ പ്രിയപിതാവായ മഹാകവി കേ. സി. കേശവപിള്ളയവർകളാൽ നിമ്മിതമായ “വിദ്യാത്ഥി” എന്ന ഈ ചെറിയ ഗദ്യകൃതി, കൃത്യാന്തരബഹുലതയാൽ ഇതേവരെ പ്രസിദ്ധീകരിക്കാൻ ഇടവരാതെ കിടപ്പിലായിപ്പോയതാകുന്നു. വിദ്യാത്ഥികൾക്ക് അവശ്യം സിലമാകേണ്ട പല സദാചാരങ്ങളേയും വളരെ നിഷ്കുഷ്ടയോടെ വിവരണം ചെയ്തിരിക്കുന്ന ഈ സൽഗ്രന്ഥം, ബാലഹൃദയങ്ങൾക്ക് ഒരു അമൂല്യസപത്തായി പരിണമിക്കുമെന്ന്, ഇതു സശ്രദ്ധം വായിക്കുന്നവർക്ക് നിഷ്പ്രയാസം ഗ്രഹിക്കാവുന്നതാണ്. പ്രസ്തുത കവിക്ക് പദ്യനിർമ്മാണത്തിൽ എന്നതുപോലെ ഗദ്യരചനയിലും വാസനയും സാമർത്ഥ്യവും ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നും കേരളകാളിഭാസനായ മഹാമഹിമശ്രീ കേരളവർമ്മ വലിയ കോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ടുപോലും ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗദ്യരചനാസാമർത്ഥ്യത്തെപ്പറ്റി അഭിനന്ദിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നും കവിയുടെ ജീവചരിത്രത്തിൽ ഉള്ള മിസ്റ്റർ സി. വി. കുഞ്ഞുരാമന്റെ താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്ന അഭിപ്രായത്തിൽ നിന്നും സ്పഷ്ടമാകുന്നതാണ്.

“കവികൾ പ്രായേണ ഗദ്യമെഴുത്തിൽ നൈപുണ്യം കുറഞ്ഞവരാതിരിക്കും എന്നൊരു ചക്ഷുഷ്ടമുണ്ട്. അതുപോലെതന്നെ സംസ്കൃതപരിജ്ഞാനമുള്ളവർ ചദ്യനിർമ്മാണത്തിലും, ഇംഗ്ലീഷ് പഠിച്ചുള്ളവർ ഗദ്യരചനയിലും സാമർത്ഥ്യം ഉള്ളവരായിരിക്കും എന്നും ഒരു ചക്ഷുഷ്ടമുണ്ട്. ഈ രണ്ടഭിപ്രായങ്ങളിലും നൂത്യമുണ്ടെങ്കിലും വ്യത്യസ്തങ്ങളും ധാരാളമുണ്ട്. കേശവപിള്ളയവർകൾ ഇതേവരെ

എണ്ണപ്പെട്ട ഗദ്യകൃതികൾ ഒന്നും ഉണ്ടാക്കിയിട്ടില്ലെങ്കിലും ഗദ്യാഖനയിലും ഇദ്ദേഹത്തിന് പരാജയമില്ലെന്ന് ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പല നല്ല ലേഖനങ്ങളും പ്രത്യക്ഷമാക്കുന്നുണ്ട്. ഇദ്ദേഹം ഗദ്യമെഴുതിത്തുടങ്ങിയതും വലിയ കോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സിലെ രീതിയെ അനുകരിച്ചുകൊണ്ടായിരുന്നു. ഈ അനുകരണം എത്രമാത്രം ഫലിച്ചു എന്നുള്ളതിന് ഒരു ദൃഷ്ടാന്തം പറയാം. ഏതാനും കൊല്ലങ്ങൾക്കു മുമ്പ് ഞാൻ എഴുതിയ 'മാലതീകേശവം' എന്ന നാടകത്തിന് ഇദ്ദേഹം എഴുതിയ ഒരു മുഖവുരയെക്കുറിച്ച്, "ഇതു യദൃച്ഛയാ ഞാൻ കണ്ടിരുന്നു എങ്കിൽ, ഞാൻതന്നെ എഴുതിയതല്ലയോ എന്നു സംശയിക്കുമായിരുന്നു" എന്നു തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് ഒരു തിരുവെഴുത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചിരുന്നു. പ്രകൃത്യാ സോത്സാഹനായ ഒരു പുരുഷനാണെങ്കിലും ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികൾ ഒട്ടു മൂക്കുലും പരപ്രേരണയാൽ ഉണ്ടായിട്ടുള്ളവയാണു്. ഗദ്യനിർമ്മാണത്തിലും ഉത്സാഹിപ്പിക്കാൻ വല്ലവരും ഉണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ നല്ല ഗദ്യകൃതികൾ വല്ലതും എഴുതാൻ ഇദ്ദേഹം ഉത്സാഹിക്കാതെയിരിക്കയില്ലായിരുന്നു എന്നു തോന്നുന്നു."

സഹൃദയസമ്മതങ്ങളായ അനേകം കൃതികൾ എഴുതി ശാശ്വതമായ കീർത്തി സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള പ്രസ്തുത കവിയുടെ ഈ വെറിയ ഗദ്യകൃതിയെ, സാഹിത്യലോകം സസന്തോഷം ആദരിക്കുമെന്നുള്ള ഉത്തമവിശ്വാസത്തോടേ ഞാൻ സജ്ജനസമക്ഷം അവതരിപ്പിച്ചുകൊള്ളുന്നു.

തിരുവനന്തപുരം, } എസ്. എൻ. നാരായണപിള്ള.
 ഫെബ്രുവരി ൧൯൦൭. } കേ. എൻ.

ഒരു നിരൂപണം.

വാക്കുപോലെയായിരിക്കുകയില്ല പലരടേയും കർമ്മം. അന്യരോട് ധർമ്മോപദേശം ചെയ്തുകൊണ്ടു് ആർക്കും സുകരമാണ്. എന്നാൽ, അവരിൽ അധികംപേരും ആ ധർമ്മകർമ്മങ്ങളെ ആത്മനാ അനുഷ്ഠിക്കുന്നവരായിരിക്കുകയില്ല. താൻ പറയുന്നതെന്തെന്ന് കേൾക്കുകയല്ലാതെ, താൻ ചെയ്യുന്നതെന്തെന്ന് നോക്കുകയെന്തെന്ന് അവർ നിർദ്ദയജം വദിക്കും. തങ്ങളുടെ അനുശാസനം അന്യരിൽ ഉറപ്പിക്കുന്ന പ്രവർത്തിക്കുന്നുവെന്ന് അവർക്ക് അറിയേണ്ടതില്ല. അന്യർക്ക് ധർമ്മാനുഷ്ഠാനത്താൽ ശ്രേയസ്സുണ്ടാകേണമെന്നു കരുതലും അവർക്കില്ല. തങ്ങൾക്കു കരോധയാക്കേ പ്രസംഗിച്ചുവിട്ടുവാൻ വാക്പാടവമുണ്ടെന്ന് തൽക്കാലത്തേക്കെങ്കിലും അവർ തലകലുക്കുമെങ്കിൽ അവർ സംതൃപ്തരായി. മറ്റുള്ളവർ ചവച്ചിട്ടതാണ് അവരെടുത്തു ചവയ്ക്കുന്നത്. സ്വന്തം നേട്ടമല്ലാ അവരിൽനിന്നു പുറപ്പെടുന്നതൊന്നും. അതുകൊണ്ട് അത്തരക്കാരുടെ പ്രസംഗങ്ങളെക്കൊണ്ട്, ഗ്രാമോപോണിൽനിന്നു പാട്ടു കേൾക്കുമ്പോഴുള്ളപോലെ ഒരുവക രസം ചിലപ്പോൾ നമുക്ക് തോന്നിയേക്കാമെന്നേയുള്ളൂ. അവർ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതും അത്രമാത്രമാണ്.

അപ്രകാരമുള്ള ചർച്ചകൾക്കുവേണ്ടി ഈ പുസ്തകത്തിലേ പ്രസംഗം. ഇതിന്റെ കർത്താവായ 'സരസഗായക കവിമണി' കെ. സി. കേശവപിള്ള അവർകൾ യശസ്വരീ

രത്താൽ ചിരഞ്ജീവിയായി വാഴുന്ന ധന്യാത്മാവാണു്. വായുമണ്ഡലത്തേ തൽക്കാലത്തേക്കൊന്നു ചലിപ്പിച്ചു് അതിൽ തനിക്കുള്ള മിടുക്കു കാണിക്കാനല്ലാ അദ്ദേഹം ചെയ്തിട്ടുള്ള ഈ പ്രസംഗം. സ്വന്തം അനുഭവനിയമിയിൽനിന്നു് കുറേ രത്നങ്ങളെടുത്തു് തന്റേറ സഹജീവികൾക്കായി ആദരപൂർവ്വം നൽകിയിരിക്കയാണിതു്. ഭാഷയിൽക്കൂടി ജന്മഭൂമിക്കു് നന്മയുണ്ടാക്കുകയെന്നതാണു് ആ മഹാമതിയുടേ ജീവിതോദ്ദേശം. കേരളത്തേ ആകമാനം വചസ്സാക്കിക്കൊണ്ടുള്ളതാണു് അദ്ദേഹത്തിന്റേ മനസ്സു്. സ്വജീവിതത്തിൽനിന്നുണ്ടായ നല്ലതൊക്കെയും അദ്ദേഹം കേരളത്തിനു് അർപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. അക്കൂട്ടത്തിൽ, വിദ്യാർത്ഥികൾക്കു നൽകുവാൻ ചില പദാർത്ഥങ്ങൾ സ്വജീവിതത്തിൽ അദ്ദേഹം വിളയിച്ചിരുന്നു. അവയാണു് ഈ പ്രസംഗത്തിൽ നിരത്തിയിരിക്കുന്നവ.

സമയത്തിന്റേറ വില, പരിശ്രമം, മനോനിരന്ത്രണം, ക്ഷമ, കാര്യസംഗ്രഹണം, സംപ്രവീക്ഷണം, വ്യാധാമം, നിദ്ര, സൂക്ഷ്മം, വിനയം, അനുസരണം, സത്യം, സദാചാരം, ഈശ്വരഭക്തി എന്നീ വിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചാണല്ലോ ഈ ഉപന്യാസത്തിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നതു്. ഇവയത്രയും, അദ്ദേഹം അനുശാസിച്ചിരിക്കുന്നതു പോലെ, അദ്ദേഹത്തിന്റേറ ജീവിതത്തിൽ ഉൽക്കർഷ്യാനുഭവമായി പ്രവർത്തിച്ചിരുന്നവയാണു്. താൻ വിജയനേടിയതു് ഏതെല്ലാം സാമഗ്രികളെക്കൊണ്ടാണെന്നു് അദ്ദേഹം നമുക്കു് കാണിച്ചുതരികയാണിതു്.

സമയത്തിന്റേറ വിലയെപ്പറ്റി നമ്മുടെ കവികളെപ്പോലെ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ള അനന്യാധീനന്മാർ നമ്മുടേ

യിടതിൽ വളരെ ദുർല്ലഭമാണ്. പ്രായേണ അമാന്തകാ
 രാണ് സപതന്ത്രന്മാരായ സാഹിത്യകാരന്മാർ എന്ന്
 പരക്കെയാരു ചൊല്ലുണ്ട്. ആ ചൊല്ല് നമ്മുടെ കവി
 യേ സംബന്ധിച്ചുടത്തോളം മിഥ്യയായിട്ടാണു കലാശി
 ച്ചിരിക്കുന്നത്. ജീവിതത്തിൽ തനിക്കുള്ളതായ ഓരോ
 നിമിഷത്തേയും പര്യാപ്തമംകൊണ്ട് ഫലവത്താക്കുന്ന
 തിൽ അദ്ദേഹം നിസ്സാത്തനായിരുന്നു. ഈ നിഷ്ഠ മറ്റു
 ചിലർക്കുണ്ടാവാതെ വയോധികതയിൽ പശ്ചാത്താപ
 ത്തിൽനിന്ന് ഉണ്ടായതല്ല. സമയത്തിലേ ഏതു ചെറിയ
 അംശത്തേയും ബാല്യം മുതൽക്കേ സപജീവിതത്തിന്റെ
 സൗഭാഗ്യത്തിനു വേണ്ടി അദ്ദേഹം ഉപയോഗിച്ചുപോ
 ന്നിട്ടുണ്ട്. പഠിക്കുകയും പഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതു
 വിട്ട് ജാഗ്രദ്യോഗ്യതയിൽ നിന്ന് ക്ഷണകാലത്തേക്കു
 പോലും അദ്ദേഹം അകലുകയുണ്ടായില്ല. എന്നാൽ അധ്യ
 യനംകൊണ്ടും കർതവ്യകർമ്മാനുഷ്ഠാനംകൊണ്ടും അദ്ദേഹ
 ത്തിന്റെ ജീവിതകാലം ഒട്ടും വിരസമാതിട്ടല്ലാ കഴിഞ്ഞ
 ത്ത്. സംഗീതത്തിലും സാഹിത്യത്തിലും സാംഗോപാംഗം
 പാണ്ഡിത്യം നേടിയിരുന്ന അദ്ദേഹം വിരസജീവിത
 ത്തിൽ അലംമതികൊള്ളുകയെന്നത് സാഭാവമല്ലല്ലോ.
 വിവിധവിനോദങ്ങളിൽ ധാരാളമായി ഇടവെട്ടുകൊണ്ടു
 തന്നെയായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവിതം. എന്നാൽ,
 നേരത്തേ വെറുതേ പോകുന്നതായിരുന്നില്ല അദ്ദേഹ
 ത്തിന്ന് വിനോദങ്ങളൊന്നും. ഓരോ വിനോദത്തിൽ
 നിന്നും ജീവിതത്തിന്റേ സൗഭാഗ്യത്തിന്റേ എന്തെങ്കിലു
 മൊരുവക തനിക്കു കിട്ടുവാനുണ്ടാകേണമെന്ന് അദ്ദേഹ
 ത്തിന് നിർബന്ധമുണ്ടായിരുന്നു. അതുതന്നെയാണല്ലോ,

സമയത്തിന്റെ വിലയെക്കുറിച്ച് ശരിയായി അറിയുന്നവർക്കുള്ള ഉത്തമ ഗുണം. കേ. സി. കേശവപിള്ളയുടെ ജീവിതകഥയിലേക്ക് നാം നോക്കുകയാണെങ്കിൽ സമയത്തേ അദ്ദേഹം എത്രയേറെയാണ് വിലമതിച്ചിരിക്കുന്നതെന്ന് നല്ലവണ്ണം കാണാവുന്നതാണ്. ബാല്യം തൊട്ട് അദ്ദേഹം തനിക്കുള്ള സമയത്തെല്ലാം ജീവിതകാര്യത്തിൽ ഫലവത്തായി ഉപയോഗിച്ചുവരികയാൽ തന്നെയാണ് യശസ്സും ശ്രേയസ്സും അദ്ദേഹത്തിൽ സമൃദ്ധമായി വളർന്നത്.

എത്ര വളരെ വിലയേറിയതാണ് സമയം എന്ന് ശരിക്കറിയുന്നവർ മാത്രമേ, പരിശ്രമത്തിൽ വിജയിയാകയുള്ളൂ. കാലജ്ഞനായ കേ. സി. കേശവപിള്ള അവർകൾ പരിശ്രമത്തിൽ ഒരിക്കലും വാടീട്ടില്ല. ഉദ്യമമാണ് ജീവിതസുഖത്തിന്റെ ഒരു ആധാരം എന്ന് അദ്ദേഹം ഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ട്. സ്വപ്നം ഉദ്യമംകൊണ്ടുതന്നെയാണ് അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായ ഉയർച്ചയെല്ലാം. കമ്മിറ്റിയിൽ വിധിയേ ഉല്പാദിക്കുവാൻ ശക്തിയുണ്ടെന്ന് ധീരതയോടെ ഉൽഘോഷിക്കുന്ന അദ്ദേഹം പരിശ്രമസർവ്വസ്വമായ പൗരജ്ഞാനത്തിന്റെ മൂലധനവും പൂർണ്ണമായി അറിഞ്ഞിട്ടുള്ള കൃതാത്മാവാണ്. നിരന്തരമായ പരിശ്രമംകൊണ്ട് യശോലോകത്തിൽ സുപ്രതിഷ്ഠ നേടിയ അദ്ദേഹം അസ്വസ്ഥതയോടെ പുരസ്കരിക്കയാലാണ്, മാമുലിനേ തകർത്തുകൊണ്ട് മുന്നോട്ടു കേറി അഭിനവലോകത്തിൽ ഉജ്വലപ്രഭയോടെ പരിശോഭിക്കുവാൻ ആളായത്. വിധിക്ക് അന്ധതയാൽ വശഗരാവാതെ, ആത്മവശരായി എപ്പോഴും പരിശ്രമിക്കുവാൻ എന്ന്, ആ പഴയ

കാലത്ത്; പഴമപോലേ വളർന്നുവന്നിട്ടും കേശവപിള്ളയ്ക്കു നിർദ്ദയം അനുശാസിക്കുവാൻ തോന്നിയത് അനുഭവത്തിന്റേറ ബലത്താലാണ്.

ആ അനുഭവബലം അദ്ദേഹം ഈ പ്രസംഗത്തിൽ വിഷയങ്ങളേ ഇണക്കിയിരിക്കുന്നതിലും നമുക്ക് കാണാവുന്നതാണ്. “സമയത്തിന്റേറ വില”യെപ്പറ്റി ഉപദേശിച്ചു കഴിഞ്ഞ ഉടൻതന്നെയാണല്ലോ ഇതിൽ പരിശ്രമസംബന്ധമായ പ്രസ്താവം. ആ ഇരുവിഷയങ്ങളും ഒരേ തുണത്തിന്റേറ പൂർവ്വാത്തരാംഗങ്ങളാണ്. പരിശ്രമശീലൻ മാത്രമേ സമയത്തിന്റേറ വില അറിയുകയുള്ളൂ. സമയം എത്രത്തോളം വില കൂടിയതാണെന്നു കണ്ടിട്ടുള്ളവൻ സർവ്വം പരിശ്രമിച്ചുകൊണ്ടുതന്നെ വർത്തിക്കുമെന്നു മുണ്ടല്ലോ. അതുപോലെ, ഈ പ്രസംഗത്തിൽ അടുത്തു കാണുന്ന ഇണയാണ് മനോനിയന്ത്രണവും ക്ഷമയും. ക്ഷമാശീലനുള്ളതാണ് മനോനിയന്ത്രണം. മനസ്സിനേ നിയന്ത്രിക്കുവാൻ കഴിവുള്ളവനല്ലാതെ ക്ഷമയുണ്ടാകുമോ? ഇപ്രകാരം മനോജ്ഞമായി ഇണചേർന്നുകൊണ്ടാണ് ഈ പ്രസംഗത്തിലേ വിഷയങ്ങളുടേ ഗതി.

മനുഷ്യമനസ്സിനു് ബലവും ശോഭയുമുണ്ടാകണമെങ്കിൽ കാര്യസംഗ്രഹത്തിലും സംപ്രവീക്ഷണത്തിലും നൈപുണ്യം വേണം. ശരീരം അരോഗമായി വളരണമെങ്കിലോ, വ്യായാമവും നിദ്രയും അപേക്ഷിതമാണ്. കാര്യസംഗ്രഹണകൊണ്ടു് സംപ്രവീക്ഷണവും, വ്യായാമംകൊണ്ടു് നിദ്രയും സുകരമാണല്ലോ.

ബാഹ്യവും ആഭ്യന്തരവുമായ സുഖസമ്പാദനത്തിനു് സൂക്ഷ്മവും വിനയവും കൂടിയേ കഴിയൂ. സാധാരണ

മായ തനതു കാര്യങ്ങളിൽ സൂക്ഷ്മത്തോടെ പ്രവർത്തിച്ച ശീലിക്കുന്നവൻ ജീവിതവിജയാത്മം വിനയസമ്പന്നനാവാതിരിക്കയില്ല. അതുപോലെ, അനുസരണവും സത്യവും ശ്രേയസ്സിനുള്ള ഉപകരണത്തിലെ ഇരുതലകളാണ്. ഭക്തിയാണല്ലോ അനുസരണത്തിന്റേ മൂലം. ഭക്തിയാവട്ടേ, പ്രേമത്തിന്റെ നവനീതമാണ്. പ്രേമവും ആജ്ഞവുമുണ്ടായാൽ ആ ജീവിതംപോലെ അത്രയും സൗഭാഗ്യപൂർണ്ണമായി മററാനില്ല. സ്വതന്ത്രമായി പ്രേമത്താൽ അനുസരിക്കുവാൻ കെൽപ്പുള്ളവനിൽ സത്യം എപ്പോഴും സുദൃഢംതന്നെ.

ഇനി ഈ പ്രസംഗത്തിൽ ഒട്ടകം നാം കാണുന്നത് സദാചാരവും ഈശ്വരഭക്തിയുമാണല്ലോ. അതു രണ്ടും ഒരേ മൂലഗുണത്തിന്റെ രണ്ടു ശാഖകൾ തന്നെ. സദാചാരത്തിന്റേ പാരമ്യം ഈശ്വരഭക്തിയിലാണ്. ഈശ്വരഭക്തിൻ സദാചാരസമ്പൂർണ്ണതന്നെ.

ഇങ്ങിനെ ഈ കൃതിയിൽ ഉൾപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന പതിനാലു വിഷയങ്ങൾ ഏഴ് ഇണകളാണ്. അവ ഏഴുമാണ് സുഖജീവിതത്തിന്റേ ആകെക്കൂടിയ നിലകൾ. ഇത്തരത്തിൽ ഒരു ഏഴുനില മാളിക ഏറ്റവും വിചിത്രമായി നമ്മുടേ കവിക്ക് നിർമ്മിക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞത്, ജീവിതത്തിലേ നല്ല നല്ല വിളവുകൾ യഥേഷ്ടം അനുഭവിക്കയാലാണ്. ആ അനുഭവത്തിൽനിന്നുണ്ടായ ഈ പ്രസംഗം ഇന്നുള്ളവർക്കു കിട്ടിയ നല്ലൊരു ധനമാണെന്ന് നാം കൊണ്ടാടേണ്ടിയിരിക്കുന്നു.

(സ്വപ)

വിദ്യാർത്ഥി.

വിദ്യാർത്ഥി എന്ന പദത്തിന്റെ അർത്ഥം വിദ്യയെ അർത്ഥിക്കുന്നവൻ എന്നാകുന്നു. ഈ അർത്ഥത്തെ ആസ്പദമാക്കി നോക്കിയാൽ ലോകത്തിൽ വിദ്യാർത്ഥികളല്ലാത്തവർ വളരെ ചുരുക്കമായേ ഉണ്ടായിരിക്കയുള്ളൂ. എങ്കിലും ഈ പ്രസംഗത്തിൽ, 'വിദ്യാർത്ഥികൾ' എന്ന പദം കൊണ്ട് 'വിദ്യാഭ്യാസമാകുന്ന പ്രവൃത്തിയിൽ ഉദ്യുക്തന്മാരായിരിക്കുന്നവർ' എന്ന അർത്ഥത്തെ ആണ് പ്രധാനമായി നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഇവരുടെ കർത്തവ്യകർമ്മങ്ങളിൽ ചിലതിനെ വിവരിക്കുകയാകുന്നു ഈ പ്രസംഗത്തിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം.

സമയത്തിന്റെ വില.

ഒരു വിദ്യാർത്ഥി മുഖ്യമായി അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടത് സമയത്തിന്റെ മാഹാത്മ്യത്തെക്കുറിച്ചാകയാൽ അതിനെത്തന്നെ ഇവിടെ ഒന്നാമതായി പ്രസ്താവിക്കാം. സൂക്ഷ്മം ആലോചിച്ചുനോക്കിയാൽ മനുഷ്യരുടെ ജീവിതകാലം വളരെ തുറുപ്പുമായിട്ടുള്ളതാകുന്നു. ഈ കാലത്തിൽ തന്നെയും അവശ്യനിവഹണീയങ്ങളായ കൃത്യാന്തരങ്ങളോടുകൂടി വേണ്ടിവരുന്ന സമയത്തെ ഒഴിച്ചാൽ വിദ്യാഭി വൃദ്ധിക്കു പരിശ്രമിക്കുന്നതിനായി നമുക്കു വളരെ സപ്ത

സമയം മാത്രമേ അവശേഷിക്കുന്നുള്ളൂ. ഇതിനെക്കുറിച്ച് സൂക്ഷ്മജ്ഞനായ ഭർത്തൃഹരി പറഞ്ഞിട്ടുള്ള ഒരു ശ്ലോകത്തിന്റെ ഭാഷാന്തരം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു:—

“ആരാണ്ടായുസ്സു മത്ത്യക്തിമ നിയതമിതിൽ
പാതിയും രാത്രിയിങ്കൽ—
അതീതന്നു പാതി പിന്നീടതിലഥ കഴിയും
ബാല്യവാൽകൃകാലേ,
ഓരോ സേവാഭിയാൽ തീർന്നിടുമുടനപരം
രോഗമുഖ്യാത്തിയോടും
നീരോളംപോലെഴും ജീവിതമതിലിവിടെ
പ്രാണികൾക്കെന്തു സൗഖ്യം?”

പാറൽ എന്ന കവി സമയത്തെക്കുറിച്ച് പറയുന്നതു്:—

“വിചിത്രമായും സുരഭിയായും ഈ ജീവിതകാലം ഇത്ര എണ്ണം നാഡി അടിക്കുന്നതുവരെ ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്ന് ഈശ്വരൻ നമ്മെ സൃഷ്ടിച്ച കാലത്തിൽതന്നെ ക്ലിപ്തപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്” എന്നാകുന്നു.

“നാം വൃഥാ കളയുന്ന ഓരോ നിമേഷങ്ങളേയും നാം ശാശ്വതമായി ജീവിച്ചിരുന്നാലും തിരിച്ചു കൊണ്ടുവരുവാൻ അശക്യമാകുന്നു” എന്നു ഷില്ലർ പറയുന്നു.

“കോടി സ്വണ്ണം കൊടുത്താലും ആയുസ്സിന്റെ ഒരു ക്ഷണകാലംപോലും കിട്ടുകയില്ല. ആയതിനെ വൃഥാ കളഞ്ഞാൽ അതിൽപരം ഹാനി മരൊന്താണു്?” എന്ന് ഹിതോപദേശക്കാരൻ ചോദിക്കുന്നതും ഇതിന് അനുക്രമമായിരിക്കുന്നു.

ലാർഡ് ചെസ്റ്റർഫീൽഡ് അയാളുടെ പുത്രൻ ഉപദേശമായി എഴുതിയിട്ടുള്ള ഗ്രന്ഥത്തിൽ സമയത്തെ കുറിച്ച് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു:—

“നീ വൃഥാ വ്യയം ചെയ്യുന്ന ഓരോ നിമേഷവും അത്രത്തോളം ശീലവും ഗുണലഭവും നഷ്ടമായിപ്പോയതിന് തുല്യമാകുന്നു. നേരേ മറിച്ച് പ്രയോജനകരമായ ഫലത്തോടുകൂടി നയിക്കപ്പെടുന്ന ഓരോ നിമേഷസമയവും മുതലിനോടൊപ്പംതന്നെ പലിശ കിട്ടത്തക്കവിധത്തിൽ ബുദ്ധിപൂർവ്വം കച്ചവടത്തിനായി മുടക്കുന്ന മുതലാകുന്നു.”

“നീ ഹൃദയപൂർവ്വമായി ഭുജിക്കയാണോ? എന്നാൽ നാം സംസാരിക്കുന്ന ഈ നിമേഷംതന്നെ വ്യത്നമായിപ്പോകാതെ സൂക്ഷിച്ചുകൊൾക. നിനക്ക് ഏതു കാര്യം ചെയ്യാൻ കഴിയുമോ, അല്ലെങ്കിൽ കഴിയുമെന്ന് നീ വിചാരിക്കുന്നുവോ അതിനെ ആരംഭിക്കുക” എന്ന് ഫാസ്റ്റിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

“നിങ്ങൾ നല്ല വിദ്യാഭ്യാസം അലപാനതല്പരനും ഉചിതമായ കായബലവും ക്ഷമയും ഉള്ളവനും ആയിരുന്നാൽ ആ പുരുഷന് ഒരു മാത്രനേരംപോലും അലസനായി അടങ്ങിയിരിക്കുന്നത് സമ്മതമായിരിക്കുമെന്ന് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല” എന്ന് മിസ്റ്റർ ഗാൾട്ടൻ ഒരിടത്ത് എഴുതിയിരിക്കുന്നു.

ഇതിന്റെ താല്പര്യം സദാപി എഴുതുകയോ വായിക്കുകയോ പഠിക്കുകയോതന്നെ ചെയ്തുകൊണ്ടിരിക്കണമെന്നല്ല; നിദ്ദോഷങ്ങളായ വിനോദങ്ങളിലോ സുഖാനുഭവങ്ങളിലോ നായാട്ട്, പന്തുകളി മുതലായ വ്യായാമങ്ങളിലോ മിത്രങ്ങൾ മുതലായവരോടുകൂടി ന്യായമാനു

സംഭാഷണാദിയിലോ യഥോചിതം കാലവ്യയം ചെയ്യുന്നതു് അത്യന്താപേക്ഷിതംതന്നെയാകുന്നു. എന്നാൽ ആയതു് ആവശ്യകതയെ കഠിനതുപോകാതിരിക്കുന്നതിനാണു് പ്രത്യേകം ദൃഷ്ടി വയ്ക്കേണ്ടതു്.

സർ വാൾട്ടർസ്കോട്ടു് തന്റെ പുത്രനായ ചാറത്സിനോടു് ഇപ്രകാരം ഉപദേശിച്ചിരിക്കുന്നു:--

“പ്രിയപുത്രാ! നല്ലവണ്ണം പ്രയത്നപ്പെടുകയും സമയത്തെ സഫലമായി വിനിയോഗിക്കുകയും ചെയ്യണം. ബാല്യകാലത്തിൽ നമ്മുടെ രീതികൾ ലഘുക്കളും, ഹൃദയങ്ങൾ ഏതു വിഷയത്തേയും ഗ്രസിക്കുന്നതിൽ ലാഘവം ഉള്ളവയും, അതുകൊണ്ടു് ജ്ഞാനം ലഘുവായി സമ്പാദിക്കാവുന്നതും ആകുന്നു. ജ്ഞാനം അർജ്ജിക്കുന്ന കാലമാകുന്ന ബാല്യവയസ്സിൽ നാം ഉദാസീനന്മാരായിത്തന്നാൽ മധ്യവയസ്സായ ശ്രീഷ്ടകാലം ഉപയോഗമില്ലാത്തതും നിന്ദ്രവും ആയിത്തീരുകയും, നമ്മുടെ വിളവൊക്കെയും ചാവിയായിപ്പോകയും, നമ്മുടെ വാൽകൃമാകുന്ന വഷ്കാലം ബഹുമാനമില്ലാത്തതും ശൂന്യവുമായി ഭവിക്കുകയും ചെയ്യും.

പരിശ്രമം

ഇത്രയും പറഞ്ഞതിനാൽ സമയം വളരെ വിലയേറിയതാകുന്നു എന്നും, ഒരു മാത്രപോലും നിഷ്ഫലമായി വ്യയം ചെയ്യരുതെന്നും സ്పഷ്ടമായല്ലോ. ഈ വിചാരത്തോടുകൂടി സദാ പരിശ്രമശീലന്മാരായിരിക്കുന്നതിൽ വിദ്യാർത്ഥികൾ പ്രത്യേകം ഉദ്യക്തന്മാരായിരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. സർവ്വാനുജ്ഞാമിയാതിരിക്കുന്ന ഈശ്വരൻ ശ്രോത്രാ

ദികളായ ഇന്ദ്രിയങ്ങളേയും, കരചരണാദ്യവയവങ്ങളേയും
 നമുക്കെല്ലാവർക്കും നിവിശേഷമായിത്തന്നെ തന്നിരി
 കുന്നു. ഇതിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം നാം അവയെക്കൊണ്ടു്
 ഓരോ പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്തു് സുഖമായി ഉപജീവിച്ചു
 കൊള്ളണം എന്നുതന്നെയാണെന്നു പറയുന്നതിൽ
 അഭിപ്രായഭേദം ഉണ്ടാവാൻ സംഗതിയില്ല. ഇതിൽ
 നിന്നും തന്നെ നാം പരിശ്രമം ചെയ്യാനായിട്ടാണ് ഭൂമി
 യിൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു് എന്നും, അപ്രകാരം
 ചെയ്യാതെ അലസന്മാരായിരിക്കുന്നതു് ഈശ്വരോദ്ദേ
 ശ്യത്തിനു വിപരീതമാണെന്നും സ്സഷ്ടമായി തെളിയുന്നു
 വല്ലോ. എന്നാൽ നമ്മുടെ ഈ പരിശ്രമതരങ്ങളെ
 ആരംഭദേശയിൽതന്നെ സമൃദ്ധങ്ങളാകട്ടെ ചെയ്തു് നമ്മെ
 ദാരിദ്ര്യത്തിലേക്കും മെന്ദ്ര്യത്തിലേക്കും നയിക്കുന്ന ഒരു
 പ്രധാന ശത്രു നമ്മുടെയിടയിൽ നിവസിക്കുന്നുണ്ടു്.
 ഇതു് വിധിവിശ്വാസം തന്നെ ആകുന്നു. വിധിവിശ്വാ
 സം എപ്പോൾ പുഷ്ടിയെ പ്രാപിക്കുന്നുവോ അപ്പോൾ
 അതിന്റെ സഹജമായ ആലസ്യവും സ്വയമേവ
 ഉണ്ടായി പ്രബലീഭവിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ വിധിവിശ്വാസ
 വും ആലസ്യവും കൂടി ബാധിച്ചു് മനുഷ്യരെ അത്യന്തം
 നീചാവസ്ഥയിൽ നിപതിപ്പിക്കുന്നതു് ആലോചിക്ക
 ന്നോരും ശോചനീയമായിരിക്കുന്നു. ചില ഗ്രഹങ്ങളുടേ
 യൊ നക്ഷത്രങ്ങളുടേയൊ സ്ഥിതിഗതികളെ ആശ്ര
 യിച്ചു് 'വിധി' എന്ന് ഒന്നുണ്ടെന്നും, ആ വിധിയെ
 അനുസരിച്ചാണ് നാം സകല സുഖദുഃഖങ്ങളേയും അനു
 ഭവിക്കുന്നതു് എന്നും, നമ്മുടെ ഐശ്വര്യോദ്ഭവലിയോ
 അധോഗതിയോ ഈ വിധിപ്രകാരമല്ലാതെ മറ്റൊരു
 പ്രകാരവും സംഭവിക്കുകയില്ല എന്നുമാണ് വിധിവാദി

കുറുപറയുന്നതു്. ഈ അഭിപ്രായം സൂക്ഷ്മതമായ അന്വേഷണത്തിൽ മിക്കവാറും അബലമായിത്തന്നെ പരിണമിക്കുകയുള്ളു എന്ന യഥാർത്ഥത്തെ പെട്ടെന്നു പറയുന്നതായാൽ പലരും ഇതിൽ വിസംവദിക്കാൻ തുടങ്ങുമെന്നു ഞാൻ വിസ്മയിച്ചിട്ടില്ല. എന്നാൽ ഈ പ്രപഞ്ചത്തിൽ നടക്കുന്ന സകല വ്യാപാരങ്ങൾക്കും മനുഷ്യശക്തിയെ അതിലംഘിച്ചിരിക്കുന്നതായ ഒരു നിയമം ഉണ്ടെന്നും, അതിന്റെ നിയമകൻ സർവ്വകൃത്യനായ ഈശ്വരൻ ആണെന്നും നിസ്തർക്കമാകുന്നു; എങ്കിലും ഈ നിയമവും വിധിവാദികളുടെ 'വിധി'യും ഭൂഗോളത്തിന്റെ ഭക്ഷിണോത്തരധ്രുവങ്ങൾ എന്നപോലെ അത്യന്തം അകലെയായ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതെന്നു പറയേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. നമ്മുടെ ബുദ്ധിഹീനതയാലോ ഔദാസീന്യത്താലോ അഥവാ മറ്റു വല്ല ദോഷങ്ങളാലോ നമുക്ക് ഏതെങ്കിലും അബലം നേരിടുമ്പോൾ അയ്യ് വിധിയാൽ സംഭവിച്ചതാണെന്നു പറയുന്നതു് മെരുവും തന്നെ ആകുന്നു. “നാം നിസ്സാരമായിത്തീരുന്നതിനു കാരണം നമ്മുടെ ഗ്രഹചാരഫലമല്ല; നമ്മുടെ പ്രവൃത്തികൾതന്നെ ആകുന്നു” എന്ന് ആംഗ്ലേയ കവിസാർവ്വഭൗമനായ ഷേക്സ്പീയർ ഒരു സന്ദർഭത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

അർച്ചാചീനസംസ്കൃതപണ്ഡിതന്മാരിൽ അഗ്രേസരനായ കല്ല്യളങ്ങൾ രാമവർമ്മവർകൾ മഹാഭാരതത്തിലെ വിദൂരവാക്യത്തിന്റെ അർത്ഥവിവരണത്തിൽ വിധിയെക്കാൾ പുരുഷപ്രയത്നത്തിന് പ്രാധാന്യം ഉണ്ടെന്നു പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം ഉദാഹരിച്ചിരി

കുന്ന പട്ടണത്തിന്റെ അതരം “രാജാക്കന്മാർക്കും മറ്റുള്ള ശരീരികൾക്കും യോഗ്യങ്ങളാക്കുവാൻ ആശ്രയമായിട്ടുള്ളതു വിധിയാണെന്ന് ചിലർ പറയുന്നു. എന്നാൽ അത് പുരുഷപ്രയത്നമാണെന്നാകുന്നു നാം അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത്” എന്നാകുന്നു.

“ഉന്നതിക്കു കാരണം ഏറ്റവും അഗാധമായ വിഭവത്താലും സൂക്ഷ്മബുദ്ധിയും അല്ല; അത് മുഖ്യമായി പരിശ്രമവും ക്ഷമയും സഹനശക്തിയും ആകുന്നു” എന്ന് ഒരു മഹാൻ പാർലമെൻറസഭയിൽ വച്ച് അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

“ജയം കരസ്ഥമാണെന്നുപോലെ വിചാരിച്ച് ഒരുത്തൻ പ്രവർത്തിക്കട്ടെ—എന്നാൽ സാധാരണമായി അവൻ ജയത്തെ പ്രാപിക്കുതന്നെ ചെയ്യും” എന്നും,

“ഇസ്ലാമിസം പരിശ്രമങ്ങളെ നിർജീവങ്ങളാക്കുന്നു” എന്നും ഫെറുഖർ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

“ഈ ലോകത്തിൽ എത്രയും വലുതായ അതിവ്യയശീലം മടിയൊന്നും എന്ന് ‘ജെറിമിദേയിലർ’ എഴുതിയിരിക്കുന്നു.

“മനസ്സുണ്ടെങ്കിൽ വഴിയും ഉണ്ട്” എന്നുള്ളതു വളരെ യഥാർത്ഥമാകുന്നു.

“പരിശ്രമം ചെയ്യുകിലെന്തിനേയും കരത്തിലാക്കാൻ കഴിയുന്നവണ്ണം ദീർഘങ്ങളാം കൈകളെ നൽകിയശേഷം മനുഷ്യനെപ്പാരിലയച്ചതീശൻ.”

എന്നാണ് ചാർട്ടർ പറയുന്നത്. ‘അശക്തം’ എന്ന വാക്കിനെ ശബ്ദനിഘണ്ടുവിൽ നിന്നും എടുത്തുകൊടുത്തു

മെന്ന് റിച്ചലു, നെപ്പോളിയൻ, സുവാറോ എന്നിവർ
 ഐക്യകണ്ഠേണ അഭിപ്രായപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ആകയാൽ
 'നാം എന്തിനു പ്രയത്നിക്കുന്നു, വിധിപോലെയേ വത്ര'
 എന്നുള്ള ദർവ്വചാരത്തെ സർവ്വമാ പരിത്യജിച്ച് നിര
 ന്തരമായും ഫലപ്രാപ്തിയിൽ വിശ്വാസത്തോടുകൂടിയും
 സ്ഥിരോത്സാഹപൂർവ്വം പരിശ്രമിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്
 മനുഷ്യന്റെ കർത്തവ്യകർമ്മങ്ങളിൽ പ്രധാനമായിട്ടുള്ള
 തെന്ന് വിദ്യാർത്ഥികൾ പ്രത്യേകം അവധാരണം ചെയ്യേ
 ണ്ടതാകുന്നു.

ഇനി ഈ പരിശ്രമശീലത്തെ എങ്ങനെയാണ്
 ഉപയോഗിക്കേണ്ടതെന്ന് പശ്ചാദ്ഭാഷിക്കാം. പരിശ്ര
 മശീലം = ധാരാളമായി ഒരു വിദ്യാർത്ഥിക്ക് ഉണ്ടായിര
 ന്നാലും താൻ ചെയ്യേണ്ട കൃത്യങ്ങൾക്ക് ഒരു ക്ലിപ്തമായ
 സമയനിണ്ണയം അവശ്യം വേണ്ടതാകുന്നു. ഓരോ ദിവസ
 ത്തിലും ചെയ്യേണ്ടി വരുന്ന കൃത്യങ്ങൾക്കായി സമയത്തെ
 ശരിയായി വിഭാഗിച്ച് ഒരു വിവരണം എഴുതി വാസ
 സ്ഥലത്തിൽ സാധാരണമായി കാണാൻ തക്കതായ ഒരു
 സ്ഥലത്ത് പതിച്ചിരിക്കുകയും, അതിനെ നിബന്ധപൂർവ്വം
 അനുവർത്തിക്കുന്നതിൽ പ്രത്യേകം ശ്രദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന
 തായാൽ പല കൃത്യങ്ങളെ നിർവ്വഹിച്ചുമായും വിസ്മയനീയ
 മായും നിർവ്വഹിക്കാവുന്നതാണ്. ഈ വിവരണത്തിൽ
 വ്യായാമം മുതലായ കൃത്യങ്ങളേയും ഉൾപ്പെടുത്താവുന്ന
 താകുന്നു. ഇങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതിനാൽ സമയത്തിന്റെ
 എല്ലാ അംശങ്ങളും സോപയോഗമായിത്തന്നെ നയിക്ക
 ന്നതിനും തന്മൂലം സദാ കൃതാർത്ഥതയും സന്തുഷ്ടിയും
 ഉണ്ടായിരിക്കുന്നതിനും ഇടയാകുന്നതാണ്. 'ചിന്നേയാ
 കട്ടേ', 'നാളെയകട്ടേ', 'ഇനിയൊരിക്കലാകട്ടേ' എന്നു

വയ്ക്കുന്ന ശീലം സർവാപരി ഗർവ്വണിയമാണെന്നു പ്രത്യേകം പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

മനോനിയന്ത്രണം.

ഇനി വിദ്യാത്മികൾക്ക് അവശ്യം വേണ്ടതായ മനോനിയന്ത്രണശീലത്തെക്കുറിച്ചാണ് ഇവിടെ പറയാൻ ഭാവികുന്നത്. ഒരു വിദ്യാത്മിക്ക് മറ്റൊരാളെപ്പോലും ഗുണക്കുറവുണ്ടായിരുന്നാലും മനോനിയന്ത്രണശീലം ഇല്ലെങ്കിൽ അവയെല്ലാം നിഷ്പലങ്ങളായിത്തീരുന്നതാകുന്നു. “തങ്ങളുടെ മനസ്സിന്റെ സ്വപ്നപ്രവൃത്തിയെ നിയന്ത്രിക്കാതെ അനസരിക്കുന്നവർക്ക് യാതൊരു പ്രയോജനവും കൂലക്ഷമായി ഗ്രഹിക്കുന്നതിനു കഴികയില്ല” എന്ന് അഭിനവകാളിദാസനായ വലിയകോയിത്തമ്പുരാൻ തിരുമനസ്സുകൊണ്ട് പ്രസംഗപശാൽ ഒരിടത്തു തിയിരിക്കുന്നു. ഗ്രാഹ്യമായിരിക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ മനസ്സിനെ ഏകതാനമായി പ്രവർത്തിപ്പിക്കുകയാകുന്നു മനോനിയന്ത്രണം എന്നു പറയപ്പെടുന്നത്. മനസ്സ് സ്വഭാവേന തന്നെ ചഞ്ചലമായിട്ടുള്ളതാണ്. വിശിഷ്ട, ചക്ഷുരാദികളായ ബാഹ്യേന്ദ്രിയങ്ങൾ വിഷയാന്തരങ്ങളിൽ പ്രവേശിച്ചു മനസ്സിനെ അവയിലേക്ക് ആകർഷിക്കുന്നു. ഇതിനാൽ മനസ്സിനെ ഒന്നിൽത്തന്നെ ദീർഘമായി പ്രവർത്തിപ്പിക്കുന്നത് അത്ര സുഖസാദ്ധ്യമായ ഒരു കാര്യമല്ല. ‘ഏതൊരു ഒരു കപിയോടു തുല്യമാണെന്ന് ശ്രീശങ്കരാചാര്യർ വർണ്ണിച്ചിട്ടുള്ളതിൽ വളരെ വാസ്തവമുണ്ട്. ‘മനസ്സ് ചഞ്ചലമായും അസ്ഥിരമായും ഏതൊരു കാര്യങ്ങളിൽ പ്രവേശിക്കുന്നുവോ അതതു കാര്യങ്ങളിൽ നിന്ന് അതിനെ നിവർത്തിപ്പിച്ചു സ്വാധീനമാക്കിയില്ലേണ്ടതാ

കുന്ന് എന്ന് ഭഗവദ്ഗീതയിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. കാലക്രമംകൊണ്ടുള്ള അഭ്യാസബലത്താൽ മനോനിയന്ത്രണശീലം വശംവദമാക്കാവുന്നതാണ്. അതിശീലമുതലായോടു കൂടി പ്രവഹിക്കുന്ന ഒരു നദി ഒന്നിലധികം കൈവഴികളായി പിരിയുമ്പോൾ അതിന്റെ പുഷ്പിക്ക് പൂവാപേക്ഷയാ കറവു വരുമെന്നുള്ളതു് അനുഭവസിലമാണല്ലോ. ഇതുപോലെ തന്നെ മനസ്സും ഒരു വിഷയത്തിൽ പ്രവേശിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ വിഷയാന്തരങ്ങളിൽകൂടി പ്രവേശിക്കുന്നതായാൽ അതിന്റെ ശക്തിയും വിഭക്തയായി തന്മൂലം മാന്ദ്യത്തെ അവലംബിക്കുന്നു. അല്പാപനസമയങ്ങളിൽ ബാഹ്യമായിട്ടു കാണപ്പെടുന്ന ബാലന്മാരുടെ അന്യപേഷകളെ നിയന്ത്രിക്കുക മാത്രമേ ഒരു അല്പാപകനാൽ സാദ്ധ്യമാകയുള്ളൂ. അതിനാൽ മനസ്സിന്റെ സ്വച്ഛന്ദഗതിയെ നിരോധിച്ചു് ഏകാഗ്രമാക്കി ഗ്രാഹ്യവിഷയത്തിൽത്തന്നെ നിരന്തുരനായി വിദ്യാർത്ഥികൾ ബഹുലം മുതൽ സ്വയമേവ പ്രയത്നിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ക്ഷമ.

ഒരു വിദ്യാർത്ഥിക്ക് അത്യന്താപേക്ഷിതമായിരിക്കുന്ന 'ക്ഷമ' എന്ന ഗുണത്തെപ്പറ്റിയാണ് ഇനി നമുക്കു പര്യാലോചിക്കാനുള്ളതു്. മനസ്സിനെ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനു് ക്ഷമ എന്ന ഗുണം അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. ക്ഷമയുണ്ടായിരുന്നാൽ ഏതു വിദ്യയിലും സാമത്വം സമ്പാദിക്കാവുന്നതാകുന്നു. ഒരു വലുതായ പുസ്തകം കാണുമ്പോൾ "ഈ പുസ്തകം നാം എന്നു പറിച്ചു തീരും?" എന്നു വിചാരിക്കുന്നതു് ക്ഷമയില്ലായ്മയുടെ ലക്ഷണമാണ്. കരദണ്ഡമായി ഇടവിടാതെ പറിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നാൽ ആയതു മുഴുവനും പറിച്ചുതീർക്കാവു

നാതാണല്ലോ. മറ്റുള്ള കാര്യങ്ങളിൽ എന്നപോലെ വിദ്യാഭ്യാസവിഷയത്തിലും പല വിഷ്ണുങ്ങളും പരാജയങ്ങളും അനുഭവം വന്നുചേരുന്നതു സഹജമാണ്. ഇവയിൽ ഒന്നിലും ലേശവും ഇല്ലാതെ ക്രമാതെ ക്ഷമയോടുകൂടി സ്ഥിരയെയ്യുത്തെ അവലംബിക്കുകയാണ് പേണ്ടതു്. മഹാത്മാക്കൾ പ്രസിദ്ധിയെ സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ളവരിൽ പലരും ആദിയിൽ വളരെ പരാജയസമുദ്രങ്ങളെ അതിലംഘിച്ചതിന്റെ ശേഷമാണ് ഭരണത്ര്യദപീപകളെ പ്രാപിച്ചിട്ടുള്ളതു്. ക്ഷമാശീലന്മാരും സ്ഥിരപ്രതിജ്ഞന്മാരും ആയവർ പരാജയങ്ങൾകൊണ്ടു് തീരെ ഭഗോശയന്മാരാകുന്നില്ല; നേരേ മറിച്ച് പരാജയങ്ങൾ അവരുടെ ഉത്സാഹശക്തിയെ ഉത്തേജനം ചെയ്യുന്നതേയുള്ളൂ.

മന്ത്രിസത്തമനായ സർ ജോസഫ് ഗ്രാഫാം ഒരിക്കൽ സഭയിൽ സംസാരിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ച് നിരാശപ്പെട്ടു വിരമിക്കാൻ തന്നെ മിക്കതും ഭൂവിച്ചു. അയാൾ തന്റെ ഇഷ്ടനായ ഫ്രാൻസിസ് ഇറിറ്റിനോടു് ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു: “ഞാൻ പൂർവ്വലോചന ക്രമാതെ പ്രസംഗിച്ചു നോക്കി; ആവശ്യമുള്ള ഭാഗങ്ങളെ മാത്രം കുറിച്ചെടുത്തു കൊണ്ടു് പ്രസംഗം ചെയ്തു. പറയേണ്ടതിനെ എല്ലാം കാണാതെ പഠിച്ചുകൊണ്ടു പോയി പ്രസംഗം ചെയ്തു. ഇങ്ങനെ പല പ്രകാരത്തിലും ശ്രമിച്ചുനോക്കി. എന്നിട്ടും എനിക്ക് വേണ്ടുവണ്ണം സംസാരിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. അതു് എന്തുകൊണ്ടാണെന്നു് എനിക്ക് അറിഞ്ഞുകൂട. എനിക്ക് ഒരിക്കലും അതിനു് സാമത്ര്യാമുണ്ടാകയില്ലയോ എന്ന് ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു.” എന്നിട്ടും നിഷ്പക്ഷമായി നിരന്തരമായി പരിശ്രമശീലം കൊണ്ടും

ഗ്രന്ഥം ഡിസ്ട്രിബ്യൂട്ടിയെപ്പോലെ പാർലമെൻറസഭയിലെ വലിയ വാഗ്മികളിൽ വെച്ച് ശ്രോതാക്കളുടെ മനസ്സിനെ ആകർഷിക്കുന്നതിൽ അതിസമർത്ഥനായി ഭവിച്ചു. നവീനകാലങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധനായ പ്രസംഗകന്മാർക്കു നോർത്ത് ക്രോയായ ലാക്കോർഡർ പദ്ധതിയെന്ന പരാജയം ഉണ്ടായതിന്റെ ശേഷമേ പ്രസിദ്ധനായി ഭവിച്ചുള്ള അയാൾ സെന്റ് റാക്ക് എന്ന പള്ളിയിൽ ആദ്യം ചെന്നപ്പോൾ അശേഷം ഭഗനായിപ്പോയി എന്നും പുറത്തു പോന്നപ്പോൾ 'അയാൾ ഒരു ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യം ഉള്ളവനായിരിക്കും, എന്നാൽ ഒരിക്കലും ഒരു വാഗ്മിയായിത്തീരുകയില്ല' എന്ന് ദൃഢാഭിപ്രായം പറഞ്ഞതായും മാൻ ടാലംബട്ട് പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. പ്രസംഗിപ്പാൻ ശക്തനാകുന്നതുവരെ അയാൾ പിന്നെയും പിന്നെയും ശ്രമിച്ചു. അതിന്റെ ശേഷം രണ്ടു സംവത്സരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ജനങ്ങൾ സമ്മതിക്കത്തക്കവിധത്തിൽ ഒരു മഹാസഭയിൽ അയാൾ പ്രസംഗിച്ചു. പരാജയത്തിൽ നിരാശപ്പെടാതെ ക്ഷമയോടെ പരിശ്രമിച്ചിട്ട് ഒടുവിൽ വിജയലക്ഷ്മിയെ പുനർവരായി ഇങ്ങനെ വളരെ ആളുകൾ ഉണ്ടു്. നേരേ മരിച്ചു് സ്വല്പമായ ചില പരാജയങ്ങളാൽ ഭഗോത്താഹന്മാരായി വിധിയെപ്പഴിച്ചുകൊണ്ടു് ലാസ്സുപ്രായമായ വിജയത്തെ ദയനീയമാകാവണ്ണം പരിശ്രമിച്ചിട്ടുള്ളവരും ലോകത്തിൽ ഒട്ടും കുറവല്ല. ആയതു കൊണ്ടു് വിദ്യാഭ്യാസവാദനത്തിനായി പ്രവർത്തിച്ചാൽ സംശയിക്കാതെയും പരാജയങ്ങളിൽ ഒട്ടും പരിഭ്രമിക്കാതെയും ക്ഷമയോടുകൂടി ആ വിദ്യയെ കലഭേദമെന്നപോലെ സദാപി അനുവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കണം. അങ്ങനെ ആയാൽ ഒടുവിൽ അതു് നമ്മേ പ്രകാ

ശബ്ദം കൊണ്ടുചെയ്യുന്നതിൽ കൃത്യകൃത്യമാരാക്കിത്തീർക്കാതിരിക്കുകയും ചെയ്തു.

കാര്യസംഹാരം.

പഠിക്കുന്ന ഓരോ വിഷയങ്ങളേയും നല്ലതിന്മണ്ണം ആലോചിച്ച് മനസ്സിൽ സംഗ്രഹിക്കേണ്ടതും അത്യാവശ്യമാകുന്നു. ഓരോന്നിനേയും നല്ലവണ്ണം ദൃഢമാക്കാതെ സ്തുലമായി വായിച്ചുകൊണ്ടുപോകുന്ന സ്വഭാവം ചിലരിൽ കാണുന്നുണ്ട്. ഇങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതിനാൽ യാതൊരു പ്രയോജനവും ഇല്ല. ഇതിന്റെ ഫലം സമയഭ്രാന്തയും തന്നെ ആകുന്നു. ഇവർക്ക് തങ്ങൾ വായിച്ചിട്ടുള്ള പ്രമേയങ്ങളിൽ ചിലത് ഒരു സ്വപ്നം എന്നപോലെ പിന്നീട് ഏതാനും ദിവസത്തേക്ക് ഓർമ്മയിൽ ഇരുന്നു എന്നു വരാം. അതുകൊണ്ട് ഫലം ഒന്നും ഉണ്ടാകുന്നതല്ലല്ലോ. “നീ ചെയ്യേണ്ടിവരുന്നതിനെ എല്ലാം ശക്തിയോടുകൂടി ചെയ്യുക” എന്ന് ക്രിസ്തു വേദപുസ്തകത്തിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. ലാർഡ്സെന്റ്ലെനർഡ് എന്നു പേരോടുകൂടി ലാർഡ്ചാൻസല്ലറായിത്തീർന്ന ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് ശാസ്ത്രജ്ഞൻ അയാൾ നീതിശാസ്ത്രാഭ്യാസം ചെയ്ത വിധത്തെ ഇപ്രകാരം വിവരിച്ചിരിക്കുന്നു:—

“ഞാൻ നീതിശാസ്ത്രം അഭ്യസിക്കാൻ ആരംഭിച്ചപ്പോൾ അഭ്യസിക്കുന്നതിനെ കൈയും സ്വയം നിയമിച്ചു തന്നെമെന്നും ആദ്യം പഠിച്ചതു നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കിക്കഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷമേ രണ്ടാമത്ത് ഒന്നു പഠിക്കാൻ എന്നും നിശ്ചയിച്ചു. മൗഢികളായ സഹപാഠികളിൽ അനേകം പേർ ഞാൻ ഒരാഴ്ചവട്ടംകൊണ്ടു വായിച്ചുടത്താതെ ഒരു ദിവസംകൊണ്ടു വായിച്ചുവന്നു;

എന്നാൽ ഒരു സംവത്സരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പഠിച്ചതൊക്കെ എനിക്ക് പഠിച്ച ദിവസത്തിലെപ്പോലെ പുതുതായി തോന്നുകയും, അത് പഠിച്ചതൊക്കെയും മറന്നു പോകുകയും ചെയ്യും.”

സംപ്രവീക്ഷണം.

സംപ്രവീക്ഷണം എന്നുള്ളതും വിദ്യാർത്ഥികൾ അനുവർത്തിക്കേണ്ട ഗുണങ്ങളിൽ ഒന്നാകുന്നു. ഒരു പദാർത്ഥത്തെപ്പറ്റി സവിസ്തരമായി പ്രതിപാദിച്ചു് എഴുതിയിട്ടുള്ള പുസ്തകത്തെ നാം വായിച്ചാലും, ആയതിനെ പ്രത്യക്ഷമായി കണ്ടാൽ ഉണ്ടാകുന്നതുപോലെ സൂക്ഷ്മമായും സ്പഷ്ടമായും ഉള്ള അറിവു് ഉണ്ടാകുന്നതു് അസംഭാവ്യംതന്നെയാണു്. വാസ്തവത്തിൽ ജ്ഞാനത്തിന്റെ ന്യായമായ ഉത്ഭവസ്ഥാനം പുസ്തകമല്ല; സ്വപ്നഭവം, സ്വപന്യാലോചന, പ്രവൃത്തി ഇവയാകുന്നു. ഇവരോടു കൂടി അറിവു സമ്പാദിക്കാൻ പുറപ്പെടുന്ന ആൾക്കു് പുസ്തകം ഒരു സഹകാരിയായി ഭവിക്കുന്നതേയുള്ളു. സാധാരണമായി എല്ലാവരും കണ്ണുകളെ തുറന്നു നോക്കിക്കൊണ്ടുതന്നെയാണു സഞ്ചരിക്കുന്നതെന്നുവരികിലും പ്രത്യക്ഷങ്ങളായ വസ്തുക്കളെ സംപ്രവീക്ഷണം ചെയ്യുന്നവരുടെ സംഖ്യ വളരെ ചുരുക്കംതന്നെ എന്നുള്ളതു് ഏറ്റവും അതുല്യമായ ഒരു വാസ്തവമാകുന്നു. ശരിയായ സംപ്രവീക്ഷണം ബാല്യം മുതൽ ശീലിച്ചിട്ടില്ലാത്തവരിൽ ഭേദം, വനസഞ്ചാരം മുതലായവ വളരെ അപൂർണ്ണമായ ഫലത്തെ മാത്രമേ ചെയ്യയുള്ളു. ആയതിനാൽ വിദ്യാർത്ഥികൾ എല്ലാവരും ഗ്രന്ഥങ്ങളോടു വിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചു പഠിക്കുമ്പോൾ കഴിയുന്നത്രും സ്വകീയ

അളയ ഉൾമാപോഹങ്ങളെ ഉപയോഗപ്പെടുത്തുകയും പ്രകൃതിയിൽ കാണപ്പെടുന്ന വിവിധപദാർത്ഥങ്ങളുടെ സ്ഥിതിവിശേഷങ്ങളെ പര്യവേക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു.

വ്യായാമം.

“ശരീരായാസമുണ്ടാക്കും
കർമ്മം വ്യായാമമാണ്തം
അതു ചെയ്തിട്ടു ദോഷത്തെ
മദ്ദിച്ഛിടുക വേണ്ടുപോൽ.

൧

വ്യായാമം ശക്തിപോൽ ചെയ്തി-
ലംഗികരൂക്കതു വൃദ്ധിയാം
ബലം കഴിഞ്ഞുള്ളാരംഭം
ക്ഷയംതന്നെ വരുത്തിടും.

൨

യഥാക്രമം യുക്തിപൂർവ്വം
വ്യായാമമനവാസരം
ചെയ്തീടിൽ ദുർബലൻതാനു-
മുൽക്കൃഷ്ടബലനാസ്തം.”

൩

വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഒഴിവാക്കാൻ പാടില്ലാത്ത മറ്റൊരു സാഗതി വ്യായാമമാണ്. പഠിത്തത്തിൽ ഉള്ള അസാമാന്യമായ ഉത്സാഹവും പ്രയത്നവും നിമിത്തം നമ്മുടെ ഇടയിൽ ചില വിദ്യാർത്ഥികൾ ചെറുപ്പത്തിൽത്തന്നെ വൃദ്ധനായിത്തീരുന്നുണ്ട്. ഇത് ശരിയായ വ്യായാമത്തിന്റെ അഭാവത്താലാണെന്ന് നിർവ്യാജമാക

“ചുവരണ്ടകിലേ ചിത്രമെഴുതാവൂ” എന്നുള്ളതുപോലെ ശരീരം ഉണ്ടകിലേ മാറ്റം സകലവും ഉള്ളൂ എന്നു സ്വപ്നമാണല്ലോ. ആയതിനാൽ സ്വപ്നശരീരത്തിലുള്ള മാറ്റങ്ങളും രക്തങ്ങളും അരോഗാവസ്ഥയിൽ സൂക്ഷിക്കുന്നതിനാണ് ഒരു വിദ്യാർത്ഥി പ്രധാനമായി ഭ്രഷ്ടി വയ്ക്കേണ്ടതു്. രക്തത്തെ ദേഹത്തിന്റെ എല്ലാ ഭാഗങ്ങളിലും പ്രസരിപ്പിക്കുകയും വസകളെ വേണ്ടവണ്ണം പ്രവർത്തിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതാകുന്നു. ഇതിനുള്ള ഉപായം വ്യാധാമം ഒന്നുതന്നെയാണ്. വിദ്യാർത്ഥികൾ എല്ലാവരും ദിവസംപ്രതി രണ്ടു മണിക്കൂറുനേരമെങ്കിലും ശുദ്ധവായു നിറഞ്ഞുപോയി പ്രസരിക്കുന്ന സ്ഥലത്തു് സഞ്ചരിക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇപ്രകാരം ചെയ്തില്ലെന്നുവരികിൽ അതിനാലുണ്ടാവുന്ന ഈശ്വരകോപം അനിവാര്യമാണ്. ഒരു കസേരയിൽ ഇരുന്നുകൊണ്ടു് ഒരു മേശയുടെ മീതെ ചരിഞ്ഞുകിടന്നു് ഒരു പുസ്തകം ഹൃദിസ്ഥമാക്കുന്നതു് ദേഹത്തിനു ഹാനികരമാകുന്നു. ഇരുന്നുകൊണ്ടു് ഒരു കായ്കയെ എത്ര നന്നായി ആലോചിക്കാമോ അതിലും അധികം നിന്നുകൊണ്ടു് അതിനെ ആലോചിക്കാം. ഒരു പുസ്തകത്തെ കസേരയിൽ ഇരുന്നുകൊണ്ടു വായിക്കുന്നതിനെക്കാൾ വെളിച്ചമുള്ള ഒരു സ്ഥലത്തു് അങ്ങമിങ്ങു നടന്നുകൊണ്ടു വായിക്കാം. ഇരിക്കുന്ന ശീലം മടിയന്റെ ലക്ഷണമാകുന്നു. ഈ സ്ഥിതിക്കു് ചിലർ കിടന്നുകൊണ്ടു പഠിക്കുന്നതിനെക്കുറിച്ചു് പറയേണമെന്നില്ലല്ലോ. ഒരു പുസ്തകത്തെ പതിവായി വായിക്കുന്ന സ്ഥലമായ പുരമുറിയിൽ വെച്ചു വായിക്കുന്നതുപോലെയോ അതിലധികമോ നന്നായി ശുദ്ധവായു സഞ്ചാരമുള്ള വല്ല ഉയന്നു വെട്ടാനുസ്ഥലത്തിലോ, സമുദ്രതീരത്തിലോ, അല്ലെ

കിൽ സുരഭിലങ്ങളായ കസുമങ്ങളോടുകൂടിയ ഒരു ഉദ്യാന പ്രദേശത്തിലോ പച്ചും വായിക്കാവുന്നതാണ്. ശക്ത്യനുസാരമായ വ്യായാമം ദേഹസൗഖ്യത്തിന് ഏറ്റവും ഉപയോഗിയാകുന്നു. എന്നാൽ അത് അയഥാബലം ആയിപ്പോയാൽ ക്ഷയം മുതലായ രോഗങ്ങൾ ഉണ്ടാകുന്നതാണ്. വ്യായാമം എത്രത്തോളമാകാമെന്ന് ഒരു പരിമിതി കല്പിക്കാൻ പ്രയാസമാണെങ്കിലും, ഏതു വിധത്തിലെങ്കിലും ഉള്ള ഒരു വ്യായാമംകൊണ്ട് ഒരുത്തന്റെ നെററിയും അവയവസന്ധികളും വിയർത്തു തുടങ്ങുകയും, ശ്വാസപരമ്പരകൾ ഹൃസപങ്ങളാകയും ചെയ്യുമ്പോൾ അവൻ വ്യായാമാന്ത മതിയാക്കേണ്ടതാകുന്നു. ആയുസ്സിന്റെ ദൈർഘ്യത്തിന് പ്രധാനമായ നിദാനം നിയതമായ വ്യായാമമാണെന്ന് എല്ലാവരും ഓർക്കേണ്ടതാണ്.

നിദ്ര.

നിദ്രയുടെ കാര്യത്തിലും വിദ്യാത്മികൾക്ക് നിഷ്കൃഷ്ട വേണ്ടതാകുന്നു. നിദ്രയ്ക്കുള്ള സമയത്തിനു മുൻപേ ബുദ്ധിയെ വിഷയാന്തരങ്ങളിൽ നിന്ന് നിവർത്തിപ്പിക്കണം. കഠിനമുള്ള വിഷയങ്ങളെ പഠിക്കുന്നതിനുള്ള സമയം നിദ്രാസമയത്തിനു മുൻപിൽ അല്ലാതിരിക്കത്തക്കവണ്ണം ഭിന്നചയ്യയെ നിയമിക്കേണ്ടതാണ്. നിദ്രയ്ക്കു മുൻപായി ചെയ്യുന്ന പ്രവൃത്തി ലഘുവും അധികമായ ആലോചന ആവശ്യപ്പെടാത്തതും ഭയചിരിക്കണം. കിടക്കുന്നതിനു മുൻപായി സഹൃദയനായ ഒരു സ്നേഹിതനോടൊന്നിച്ച് വിനോദകരമായ ഏതെങ്കിലും സംഗതിയെപ്പറ്റി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയോ കരോന്മേരം നഭ

കകയോ ചെയ്യുന്നത് നല്ലതാകുന്നു. രാവിലെ ഉണരേണ്ടത് ആവശ്യമാണ്. വാഗ്ഭടാചാര്യർ അഷ്ടാംഗഹൃദയത്തിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത് “സ്വസ്ഥനായ പുരുഷൻ ആയുസ്സിന്റെ രക്ഷയ്ക്കായി രാവിലെ നാലുമണിക്ക് ഉണരണം” എന്നാകുന്നു. എന്നാൽ ഓരോരുത്തരുടേയും ദേഹസ്ഥിതി ഓരോ മാതിരിയാകയാൽ വ്യായാമത്തിനെന്നപോലെ നിദ്രയ്ക്കും ഒരു ക്ലിപ്തമായ നിയമം ചെയ്യുന്നതു ദൃഷ്ടരമാണ്; എങ്കിലും രാത്രി പത്തുമണി അടിച്ചാൽ ഉറങ്ങുക, രാവിലെ അഞ്ചുമണിക്ക് എഴുന്നേല്ക്കുക എന്നൊരു നിയമം ചെയ്യാൽ ആയത് പ്രായേണ എല്ലാ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും ഹിതമായിരിക്കുമെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു.

സൂക്ഷ്മം.

തന്റെ ദേഹം, താൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന സാമാനങ്ങൾ, തന്റെ വാസസ്ഥലം ഇവ എല്ലായ്പ്പോഴും നിർമ്മലമായിരിക്കേണ്ട വിഷയത്തിലും ഒരു വിദ്യാർത്ഥി ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാകുന്നു. പുസ്തകങ്ങളെ എല്ലാം വൃത്തിയായും മനോഹരമായും സൂക്ഷിക്കണം. അവയെ വായിച്ചതിന്റെ ശേഷം അലക്ഷ്യമായും ക്രമരഹിതമായും വല്ലഭ്യത്തും എറിഞ്ഞുകളയാതെ ശരിയായും ഭംഗിയായും അടുക്കിവയ്ക്കണം. തനിക്കു് ഏതെല്ലാം പുസ്തകങ്ങൾ ഉണ്ടോ അവയുടെ എല്ലാം പേരുകൾ വേറെ ഒരു പുസ്തകത്തിൽ എഴുതി സൂക്ഷിക്കണം. അന്യന്മാരോടു് പുസ്തകങ്ങൾ വായിക്കുന്നതിനായി വാങ്ങിയാൽ പുസ്തകങ്ങൾ സൂക്ഷിച്ച് പറഞ്ഞ അവധിക്കു തന്നെ തിരിയെ കൊടുക്കുകയും, താൻ കൊടുക്കുന്നവയെ അപ്രകാരം വാങ്ങി

കയും വേണം. കയ്യുക്കുരം കഴിയുന്നതും മനോഹരമായി
 റിക്കുന്നതിൽ പ്രത്യേകം പ്രയത്നിക്കണം. ഇത് ഒന്നു
 കൊണ്ടും നിസ്സാരമായിട്ടുള്ളതല്ല. വിഷേഷസാഭവങ്ങളെ
 അപ്പഴപ്പോൾ ഒരു പുസ്തകത്തിൽ എഴുതി സൂക്ഷിക്കുന്ന
 തായാൽ ആയതു വളരെ നല്ലതാകുന്നു തന്റെ വരവു
 ചെലവുകൾക്ക് ഒരു കണക്ക് പ്രത്യേകം എഴുതിവയ്ക്കു
 ണം. ഇതു മിതവ്യയത്തെ പരിശീലിക്കുന്നതിനു നിദാന
 മായിത്തീരുന്നതാണ്. വിദ്യാഭ്യാസകാലത്തു് എഴുതുന്ന
 റോട്ടുകൾ കഴിയുന്നതും കളയാതെ സൂക്ഷിച്ചുവയ്ക്കുന്നതാ
 യാൽ കാലാന്തരത്തിൽ അവയുടെ ലഭനം വളരെ കൌതു
 ഹലത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്നതിനിടയുണ്ടു്.

വിനയം.

ഇനി ഇതേവരെ വിവരിക്കപ്പെട്ട പ്രമേയങ്ങളെ
 ങ്കാൾ അത്യന്തം പ്രാധാന്യത്തെ നിസ്സംശയമായി വഹി
 ക്കുന്ന മറ്റൊരു കൃത്യത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്നതിനാണു്
 ഇവിടെ ഉപക്രമിക്കുന്നതു്. ജീവിതമാകുന്ന ഭീഷ്മമായ
 കപ്പൽയാത്രയിൽ വലിയ പാറകളിൽ തട്ടിയോ കൊടു
 ക്കാറിൽ അകപ്പെട്ടോ മറ്റോ കപ്പൽ ഉടഞ്ഞുപോകാ
 തിരിക്കുന്നതിനു് ഒരു കാര്യം അത്യാവശ്യകമാണെന്നു്
 എല്ലാവരും സർവ്വാചാരി ദൃഢമായി വിശ്വസിക്കേണ്ടതാ
 കുന്നു. ആതതിനു് ദ്രവ്യമോ ശക്തിയോ സാമത്വമോ
 ധനമോ സഹായമോ ശരീരസൗഖ്യമെന്നെയുമോ
 അത്ര ആവശ്യകമായിട്ടുള്ളതല്ല; ചിന്നെയോ, ശരിയായ
 സന്മാർദ്ദനിയ്യുള്ള ഒരു ഹൃദയമാണു് നമ്മേ പരിപാ
 ലിക്കുന്നതിനു സമർത്ഥമായിട്ടുള്ളതു്. വിദ്യാർത്ഥികളിൽ
 പ്രധാനമായി ആശംസിക്കുന്നതിനു യോഗ്യമായ സദാ
 ചാരതൂണം വിനയംതന്നെ ആകുന്നു.

“വിദ്യയിൽ വിനയമുള്ളവാം;
 സദ്യസ്സമതി വരത്തിടം വിനയം;
 സമ്മതിയാൽ ധനം; മതിനാൽ
 ധമ്മം, ധമ്മത്തിനാൽ വരം സുഖവും.”

എന്നുള്ളതു് വിശിഷ്ട സ്തരണീയമാണു്. ഇങ്ങനെ വിനയജനനിയായ വിദ്യ തന്നെ ചിലരിൽ അവിനയത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്നതിനെപ്പറ്റി ഒരു പ്രാചീനവിദ്വാൻ അറാശോചിക്കുന്നതു് ഇപ്രകാരമാകുന്നു:—

“സപാന്തത്തിനറ്റ വിനയപ്രദയായ വിദ്യ
 താൻതന്നെയമ്മ തനയന്നു വിഷംകണക്കേ
 ചിത്തം മദഃ ബതി നരന്നരുളുന്നുവെന്നാ-
 ലെന്താണു ചെയ്തതെവരോടതു ചൊല്ലിടേണ്ടു്?”

മറുത്തുവരോടു് യഥോചിതം ബഹുമാനത്തേയും താഴ്മയേയും നിവ്യാജമായി പ്രകടിപ്പിക്കുകതന്നെയാണു് വിനയം എന്നു പറയപ്പെടുന്നതു്. ഈ ഒരു ശീലം വിദ്യാത്മികൾ പ്രത്യേകം അഭ്യസിക്കേണ്ടതാകുന്നു. സപല്ലം വല്ലതും മനസ്സിലാകുവാൻ ചില ആളുകൾ അഹങ്കാര സൌധത്തിന്റെ അഗ്രഭാഗത്തിൽ കയറിയിരുന്നുകൊണ്ടു് സർവ്വജ്ഞതപം നടിക്കുന്നുണ്ടു്. ഈ കൂട്ടർക്കു് ആരെക്കുറിച്ചും തീരെ ബഹുമാനമില്ല. എല്ലാവരുടേയും കുറങ്ങൾ കണ്ടുപിടിക്കുന്നതിനാണു് ഇവരുടെ ഉദ്ദേശം. ഇങ്ങനെയുള്ളവർ ലോകത്തിൽ ഒരുവിധം കീർത്തിയെ സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ളവർ ആരെല്ലാമാണോ അവരെ എല്ലാവരേയും ഓരോ കാരണങ്ങൾ പറഞ്ഞു് നിസ്സാരന്മാരെന്നു ഭ്രഷിക്കുന്നു. ഈവിധം ഉള്ള ഭ്രഷിയാൽ തങ്ങൾക്കു് അവരെക്കാളും ശ്ലാഘ്യത സിദ്ധിക്കുമെന്നാണു് ഇവരുടെ വിശ്വാസം. എല്ലാവരേയും ഭ്രഷിക്കുന്നവന്റെ അനുഭവം

എല്ലാവരും ദുഷിക്കതെന്നയാണെന്നുള്ള തത്വം ഇവർ അറിയാതിരിക്കുന്നത് വളരെ ദയനീയം തന്നെ. വിദ്യാത്മികൾ ആബാല്യാൽ ശീലിച്ചിട്ടുള്ള സംസർഗ്ഗവും പരിചയവും നിമിത്തം ഓരോ വിഷയങ്ങളിൽ ഓരോ വിധം അഭിപ്രായത്തെ ഏറെക്കുറെ മനസ്സിൽ സംഗ്രഹിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം എന്നാൽ ഈ അഭിപ്രായങ്ങളെല്ലാം ശരിയായിരിക്കുമെന്നു വിചാരിക്കരുത്. ഈ അഭിപ്രായങ്ങൾക്കു വിപരീതമായി അന്യന്മാർ വല്ലതും പറഞ്ഞാൽ ചെട്ടെന്ന് അതിനെ അബലം എന്നാക്കേണമെന്നു സ്വഭാവം ചിലരിൽ കാണുന്നുണ്ട്. ഇത് അല്പബുദ്ധിതപത്തിന്റെ ലക്ഷണമാകുന്നു. ഒരാൾക്കു എത്രതന്നെ ഉയർന്നതരത്തിലുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം ലഭിച്ചിരുന്നാലും അതിനെക്കാൾ വിലയേറിയ അനവധി തത്വങ്ങൾ ലോകപരിചയത്താൽ സിദ്ധിക്കേണ്ടവയായി ഉണ്ട്. ഇവയെ ഓരോ പ്രകാരത്തിൽ ജനസമുദായങ്ങളോടു ഇടപെട്ടും അനഭവിയും അല്ലാതെ അറിവാൻ ആർക്കും കഴിയുന്നതല്ല. ഇതുകൊണ്ടുതന്നെയാണു് വാൾട്ടോചാർയ്വർ “ബുദ്ധിമാന്മാരായവർക്കു് സകല പ്രവൃത്തികളിലും ഗുരുവായിരിക്കുന്നത് ലോകംതന്നെ ആകുന്നു” എന്നു് പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നത്. തങ്ങളുടെ അഭിപ്രായങ്ങളേയും അന്യന്മാരുടെ അഭിപ്രായങ്ങളേയും നിഷ്പക്ഷപാതമായി പരിഗണനം ചെയ്തു് അവയുടെ വാസ്തവത്തെ അന്വേഷിക്കുന്നതിനുള്ള മനസ്സമാധാനത്തേയും ക്ഷമയേയും എല്ലാ വിദ്യാത്മികളും അവശ്യം സമ്പാദിച്ചിരിക്കണം.

അനുസരണം.

ഒരു ജനസമുദായത്തിൽ നല്ല സംമാജികനായിരിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവൻ 'അനുസരണം' എന്ന ഗുണത്തെ പ്രത്യേകം അഭ്യസിക്കേണ്ടതാണ്. ഇക്കാലത്തു സപാതന്ത്ര പ്രത്തെക്കുറിച്ച് ജാങ്ങർ വളരെ സംസാരിക്കുന്നുണ്ട്. സപാതന്ത്രം ഏറ്റവും നല്ലതുതന്നെ; സംശയമില്ല. അതിനെ എല്ലാ വിഭാഗങ്ങൾക്കും ശ്ലാഘനീയമായി ഗണിക്കുന്നുണ്ട്. എന്നാൽ സപാതന്ത്രം എന്നുവെച്ചാൽ എന്താണെന്ന് നാം ശരിയായി മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കേണ്ടതു് അത്യാവശ്യമാണ്. സപാതന്ത്രം എന്നാൽ ഓരോരുത്തനും പ്രകൃത്യാ ലഭിച്ചിട്ടുള്ള സകല ശക്തികളുടേയും പ്രയോഗം കൃത്രിമമായോ ഭ്രമകരമായോ ഉള്ള യാതൊരു നിബന്ധനയാലും അനുവശ്യകമായോ അനുചിതമായോ വിരോധിക്കപ്പെടാതെയിരിക്കുന്ന അവസ്ഥയാകുന്നു. ഇതു് എല്ലാവർക്കും വേണ്ടതുതന്നെ. എന്നാൽ ഒരുവൻ പരാത്ഥമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നിടത്തോളം അന്യന്മാരെയും തന്നെയും ഒരു സുനശ്ചിതമായ ഐക്യമത്വത്തിൽ ബന്ധിക്കുന്ന മയ്യോദകളിൽ നിന്ന് ഒരിക്കലും വേർപെട്ടിരിക്കാൻ പാടില്ല.

മാതാപിതാക്കന്മാർ, വയോധികന്മാർ, അധ്യാപകന്മാർ, ഉത്തമന്മാർ മുതലായി ഈശ്വരനാൽ നമ്മുടെ ഉപരി വയ്ക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവരെല്ലാം നാം യഥോചിതം പൂജിക്കേണ്ടതാകുന്നു. നീതിനിഷ്ഠയുള്ളവരുടെ പലിതയവളമായ ശിരസ്സിനെ "മഹത്തമമുള്ള മകടം" എന്ന് സാമൂഹ്യർ വണിച്ച് ഉള്ളൂ. ഗുരുജനങ്ങളുടെ ആജ്ഞകളും

നിർബന്ധങ്ങളും വിദ്യാത്മികരുകൾ പലപ്പോഴും ദുസ്സഹങ്ങളായിത്തോന്നിയേക്കാം. ഇങ്ങനെ തോന്നുന്ന സന്ദർഭങ്ങളിൽ അവയെ യൗവനചാപല്യത്താൽ അതിലംഘിക്കാതെ ക്ഷമാപൂർവ്വം അനുസരിക്കണം. തങ്ങളുടെ ഗുണത്തേയും ശ്രേയസ്സിനേയും ആണ് അവർ സർവ്വം പരി ആശംസിക്കുന്നതെന്നും, ഗുണദോഷവിവേചനത്തിൽ ചിരകാലപരിചയംകൊണ്ട് തങ്ങളെക്കാൾ സാമത്വവും പരിപാകവും സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്ന അവരുടെ ആജ്ഞകളെ അനുവർത്തിക്കാതിരുന്നാൽ കാലാന്തരത്തിൽ പശ്ചാത്താപിക്കുന്നതിന് ഇടയാകുമെന്നും, അപ്പോൾ എത്രതന്നെ പശ്ചാത്താപിച്ചാലും കഴിഞ്ഞുപോയ കാലം തിരിയെ കിട്ടുന്നതല്ലെന്നും വിദ്യാത്മികൾ പ്രത്യേകം കരുതിക്കൊള്ളണം.

സത്യം.

സത്യവാദിത്വം എന്ന ഗുണവും ഇതിനോടു ചേർത്തു പ്രതിപാദിക്കാവുന്നതാണ്. ബാലന്മാർ എല്ലാവരും പ്രകൃത്യാ സത്യവാദികളാകുന്നു. എന്നാൽ അവർ സംസ്കൃദോഷം, മടി, ദുരഭിമാനം, ഭയം ഇവയാൽ കള്ളം പറഞ്ഞു ശീലിക്കുന്നതിന് ഇടയാകുന്നുണ്ട്. ഇത് വളരെ നിന്ദ്യമായ ഒരു ദുർഗുണമാണെന്ന് വിശിഷ്ട പഠയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

സദാചാരം.

ഒരു വിദ്യാത്മി സദാചാരവിഷയങ്ങളായ എന്തെന്നും അനുശാസനകളെ തന്റെ ഹൃദിസ്ഥമാക്കി വയ്ക്കുന്നതിനു ശ്രമിക്കേണ്ടതാണ്. അറിസ്താട്ടിൽ, കാളിദാസൻ

മുതലായവരുടെ കൃതികളിൽ സദാചാരോപദേശങ്ങൾ വളരെ ഉണ്ട്. ഇവയിൽ ഏറെക്കുറെ മനസ്സിൽ ധരിച്ചിട്ടുള്ള ഒരാൾ, അതിധീരന്മാരും പരാക്രമശാലികളുമായ ഭടന്മാരാൽ സുരക്ഷിതനായ ഒരു രാജാവിനെക്കാൾ, ദോഷശക്തികളെ എതിർക്കുന്നതിന് സാമത്വമുള്ള ഒരു ആയുധപാണി ആയിരിക്കും.

“അവസരമതിലുരച്ചെണ്ണാ-
നരിയ സുഭാഷിതമറിഞ്ഞിടാത്ത പുമാൻ
പടുബുലികളുടെയിടയിൽ
വടമെന്നതുപോലെതന്നെ ശോഭിക്കും.”

എന്ന് പ്രത്യേകം ഓർക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ശ്രേയസ്കരമായ ഒരു ജീവിതത്തെ സമ്പാദിക്കുന്നതിന് മഹാന്മാരുടെ സൽപ്രവൃത്തികളെ വിവരിച്ചിരിക്കുന്ന ചരിത്രങ്ങൾ മുഖ്യമായി മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കണം. ഇതിനാൽ നാം സമ്പാർജ്ജത്തിൽ സഞ്ചരിക്കുന്നതിനു പ്രോത്സാഹിതന്മാരായും, മഹാന്മാരുടെ സമക്ഷം യാതൊരുവിധം ഹീനപ്രവൃത്തിയും ചെയ്യാൻ ലജ്ജിതന്മാരായും ചെയ്യുന്നു.

ദിവ്യോപദേശങ്ങളെ പഠിക്കുകയും മഹച്ചരിത്രങ്ങളെ വായിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതിനെക്കാൾ നല്ലത് നിഷ്കന്മയായ മഹാന്മാരുമായി സംസർഗ്ഗം ചെയ്ത് അവരുടെ നടത്തയെ സ്വദൃഷ്ട്യാ തന്നെ കണ്ടുപഠിക്കുന്നതിന് ഭാഗ്യം വരികയാകുന്നു. ഇങ്ങനെ സംസർഗ്ഗം ചെയ്യുന്നതിനായി മഹാന്മാരെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന വിഷയത്തിൽ പ്രധാനമായി നോക്കേണ്ടത് ബുദ്ധിസാമത്വമോ പാണ്ഡിത്യമോ അല്ല, സദാചാരനിയ്യയും രശസപിതപവും ആണ്.

“വിഭവാനെന്നാകിലും ഭൃഷ്ട-
ഘൃത്തായിടീൽ തൃജിക്കണം;
മണി മുട്ടുന്നുവെന്നാലും
ഫണി പാരം ഭയങ്കരൻ”

എന്നുണ്ടല്ലോ. സംസർഗ്ഗം ചെയ്യുന്നത് കഴിയുന്നതും തന്നെക്കാൾ യോഗ്യതയുള്ളവരോടായിരിക്കണം. അധമ സംസർഗ്ഗത്തെ സർവ്വമാ പരിത്യജിക്കേണ്ടതാകുന്നു. വല്ല സന്ദർഭത്തിലും അധമന്മാരുമായി സംസർഗ്ഗം ചെയ്യുന്നതിന് ഇട വന്നുപോയി എങ്കിൽ അവരെ സ്നേഹപൂർവ്വം തങ്ങൾക്കു തുല്യമായി നല്ല സ്ഥിതിയിൽ കൊണ്ടുവരുന്നതിനു വേണ്ടി, കിട്ടുന്ന അവസരങ്ങൾ കൈയും സഹലമായിത്തന്നെ വിനിയോഗിക്കണം. അല്ലാത്തപക്ഷം അവർ തങ്ങളെ അവരോടൊപ്പം അചിരേണ അധോഗതിയിലേക്ക് ആകർഷിക്കുമെന്നു വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളണം.

മഹാനായ വാഗ്ദോഷാചാര്യർ സദാചാരങ്ങളെ സവിസ്തരം പ്രസ്താവിച്ചതിന്റെ ശേഷം അവയുടെ സംഗ്രഹരൂപമായി ഒരു പദ്യം നിർമ്മിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ പദ്യം സദാചാരസാരസർവ്വസമാഹാരം അതിന്റെ വ്യാഖ്യാനം താഴെ ചേർക്കുന്നു.

‘എല്ലാവരെക്കുറിച്ചും ഭയവും, ശക്തിയെ അനുസരിച്ചുള്ള ഭാവവും, വാചകമ്ങ്ങളിൽനിന്ന് ദേഹം വാക്ക്, മനസ്സ് ഇവയെ നിവർത്തിപ്പിക്കയും, പരാകങ്ങളെ സ്വാതന്ത്ര്യങ്ങൾ എന്നപോലെ വിചാരിക്കയും മറ്റായിട്ടുള്ള സദാചാരമാകുന്നു.’

ഇശ്ശപരഭക്തി.

ഇനി മേൽ വിവരിച്ച സദാചാരങ്ങൾക്കും മറ്റു സകല ഗുണങ്ങൾക്കും നിദാനമായ ഒരു സംഗതിയെക്കൂടി ഈ പ്രസംഗത്തിന്റെ ഭരതവാക്യത്തിനു മുൻപായി പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളട്ടെ.

ഓരോരോ മതങ്ങളുടെ പ്രത്യേക സിദ്ധാന്തങ്ങൾ ഏതു വിധമായിരുന്നാലും നമ്മുടെ സ്രഷ്ടാവായി നാം ബഹുമാനിക്കുകയും വന്ദിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടവനും നമ്മുടെ ദയാലുവായ സംരക്ഷണകർത്താവും തന്നിമിത്തം നമ്മുടെ കൃതജ്ഞതയ്ക്കും ഭക്തിക്കും വിഷയീഭവിക്കേണ്ടവനും, നമ്മുടെ രഹസ്യങ്ങളായ പ്രവൃത്തികളെ മാത്രമല്ല വിചാരങ്ങളെക്കൂടിയും അറിയുന്നവനും, നമ്മുടെ ന്യായാധിശനും അതിനാൽ ആജ്ഞാനുസരണത്തിന് നാം സർവ്വ പ്രകാരേണ ശ്രമിക്കേണ്ടവനും ആയ ഒരു ഇശ്ശപരൻ ഉണ്ടെന്നും, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭാവത്തിൽ ഈ പ്രപഞ്ചം ഇങ്ങനെ നിലനില്ക്കാൻ പാടില്ലെന്നും നാം എല്ലാവരും ഏകകണ്ഠമായി സംവദിക്കുന്നുണ്ടല്ലോ. പാപം ചെയ്യുന്നവർ ദുഃഖത്തേയും പുണ്യം ചെയ്യുന്നവർ സുഖത്തേയും അനുഭവിച്ചുകൊള്ളണം എന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിയമം. എങ്കിലും നമുക്കു വരേണ്ടതായ പല ആപത്തുകളേയും അദ്ദേഹം ദയാപരസ്സരം പരിഹരിക്കുന്നുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നീതിഭരണത്തിൽ വല്ലവർക്കും വല്ല സംശയങ്ങളും ഉണ്ടാകുന്നുവെങ്കിൽ അവർ അപ്പോൾ,

‘പാരം ദർബലബുദ്ധികൊണ്ടു വിഭ്രവിൻ-
 ഭാവം വിധിച്ചീടുവാ-
 നാരംഭിക്കുന്നതായവന്റെ കൃപയിൽ-
 ഞാൻ വിശ്വസിച്ചീടുവിൻ.’

എന്നു വില്ലുപും കൈപ്പർ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതിനെ മനസ്സിൽ ഓർക്കേണ്ടതാകുന്നു. ഇങ്ങനെയുള്ള ആ സർവ്വതത്ത്വമിയെ സദാ ഹൃദയരംഗത്തിൽ പുരസ്കരിച്ചു ഭക്തിപൂർവ്വം ധ്യാനിക്കയും സ്തുതിക്കയും ചെയ്യേണ്ടതു് അത്യാവശ്യകമായ ഒരു കൃത്യമാണു്. ഒരാൾ എത്രമാത്രം സദാചാരതല്പരനാണെന്നുള്ളതിനെ അറിയുന്നതിനു് അയാളുടെ ഇഴശ്ചരഭക്തിയോളം അധികം നിശ്ചിതമായ പരീക്ഷാവിഷയം മറ്റെന്തെന്നു് ഇല്ല. ‘അല്ലയോ ജഗദീശ്വരാ! അങ്ങയോടേങ്ങിനെയാണു് പ്രാർത്ഥിക്കേണ്ടതെന്നു് എനിക്കറിഞ്ഞുകൂട. അതുകൊണ്ടു് അങ്ങു തന്നെ എനിക്ക് ഹിതമായിട്ടുള്ളതിനെ നൽകി എന്നെ പരിപാലിക്കേണമേ’ എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുന്നതിനു് നാം സന്നദ്ധന്മാരായിരിക്കേണ്ടതാകുന്നു.

ടിപ്പണി

(പണ്ഡിതർ ഈ. വി. രാമൻനമ്പൂതിരി)

പേജ് ൧. അത്മിക്കക=യാചിക്കുക. ഐന്ദ്രം= അടിസ്ഥാനം. ഉദ്യുക്തന്മാർ=ഏപ്പെട്ടവർ. നിർദ്ദേശിക്കുക=കരുതുക (ഉദ്ദേശിക്കുക). കർത്തവ്യകർമ്മം=ചെയ്യേണ്ടുന്ന പണി. വിവരിയ്ക്കുക=വേർതിരിയ്ക്കുക. മുഖ്യം=പ്രധാനം. മാഹാശ്വം=വലുപ്പം (വില). ജീവിതകാലം=ആയുസ്സ്. തുല്യം=സാരമില്ലാത്തത് (അല്പം). അവശ്യ നിവഹണീയം=നിശ്ചയമായും ചെയ്യേണ്ടുന്നതു്. കൃത്യാന്തരം=മറ്റു ജോലി. വിദ്യാഭിവിദ്യ=പഠിപ്പിന്റെ കൂടുതൽ.

പേജ് ൨. അവശേഷിക്കുക=ബാക്കി വരുക. സൂക്ഷ്മജ്ഞൻ=പരമാത്മൻ അറിയുന്നവൻ. ഭാഷാന്തരം=തത്ത്വമ. നിയതം=നിശ്ചയം. ബാല്യവാർദ്ധക്യകാലം=ധിട്ടിയായും വയസ്സായും ഇരിക്കുമ്പോൾ. സേവാദി=സേവ (അനുന്റെ ഹിതം നോക്കി, വേണ്ടുന്നതു ചെയ്യുക) മുതലായവ. അപരാ=മറ്റേതു്. രോഗമുഖ്യാത്തി='സുഖക്കേടു' മുതലായവകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന സങ്കടം.

മനുഷ്യർക്കു ൧൦൦ വയസ്സാണു വെച്ചിട്ടുള്ളതു്. അതിൽ പാതി (൫൦ വയ്ക്ക) രാത്രിയായിട്ടു കഴിയും. പിന്നത്തേ ൫൦ വയ്ക്കിൽ പാതി (൨൫ കൊല്ലം) ബാല്യമായും വാർദ്ധക്യമായും തീരും. ബാക്കി ൨൫ വയസു, രോഗം മുതലായവ പിടിച്ചെടുത്തും, മറ്റുള്ളവരെ ഓരോ തരത്തിലായിച്ചു അവസാനിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ ഒരു കൊച്ചു് ഓളംവെട്ടലാണു വാസ്തവത്തിൽ മനുഷ്യന്റെ ജീവിതം.

ആ ജീവിതത്തിൽ സാക്ഷാൽ സുഖം സാധ്യമല്ല— എന്ന് ഗ്ലോകസാരം. വിചിത്രം=മനോഹരം. സുരഭി=നല്ല മണമുള്ളതു്. ക്ലിപ്തപ്പെടുത്തുക=നിശ്ചയിക്കുക. വൃഥാ= വെറുതെ. നിമേഷം=ഒരു 'ഞൊടി'യിട. ശാശ്വതമായി=എന്നും (മരണം ഒരിക്കലും ഇല്ലാതെ). അശക്തം= കഴിയാത്തതു്. ഹാനി=നഷ്ടം. ഹിതോപദേശകാരൻ= "ഹിതോപദേശം" എന്നു പേരുള്ള ഗ്രന്ഥം നിർമ്മിച്ച ആൾ. അനുക്രമം=വേർന്നതു്.

പേജ് ൩. വ്യയം=ചെലവു്. ശീലം=പരിചയം (ചർച്ചാസം). ഗുണലാഭം=നല്ല കാര്യങ്ങളുടെ നേട്ടം. പ്രയോജനകരം=ഉപയോഗമുള്ളതു്. നയിയ്ക്കുക=കൊണ്ടുപോവുക (കഴിയ്ക്കുക). ബുദ്ധിപൂർവ്വം=ബുദ്ധിയോടുകൂടെ. ഹൃദയംപൂർവ്വം=മനസ്സോടെ. വൃതം=ഉപയോഗമില്ലാത്തതു്. അലപനതൽപരൻ=ജോലിചെയ്യാൻ ഉത്സാഹമുള്ളവൻ. അലസൻ=മടിതൻ. സദാപി=എപ്പോഴും. നിർദ്ദോഷം=ദോഷമില്ലാത്തതു്. വ്യായാമം=ദേഹത്തിന് അയവും തെളിവും ഉറപ്പും ഉണ്ടാക്കുന്ന പ്രവൃത്തി. മിത്രങ്ങൾ=ബന്ധുക്കൾ.

പേജ് ൪. യഥോചിതം=രോഗ്യത വിടാതെ (തക്കപോലെ). കാലവ്യയം=സമയത്തിന്റെ ചെലവു്. അത്യന്താപേക്ഷിതം=ഏറ്റവും ആവശ്യം. ആവശ്യകത=ഒഴിച്ചുകൂടായ്ക. ദൃഷ്ടിവെയ്ക്കം=നോട്ടം നിറുത്തുക. സഫലമായി=നല്ല ഫലം ഉണ്ടാകുംവിധം. വിനിയോഗിയ്ക്കം=ഉപയോഗിയ്ക്കുക. ലഘുക്കൾ=എളുപ്പമുള്ളവ. ഗ്രസിക്കു=വിഴങ്ങുക (ഉൾക്കൊൾക) ലാഘവം=എളുപ്പം. സമ്പാദിയ്ക്കം=നേടുക. അങ്കുരിയ്ക്കം=മുളയ്ക്കുക (ഉണ്ടാക്കുക). ഉദാസീനന്മാർ=ശ്രദ്ധയില്ലാത്തവർ. മദ്ധ്യവയസ്സ്=മതവനം.

ശ്രീഷ്ടകാലം=വേനൽക്കാലം. നിന്ദ്രം=ആക്ഷേപിക്കൽ
 കരുത്. നിസ്സലം=ഫലമില്ലാത്തത്. സദാ=എപ്പോഴും.
 പരിശ്രമശീലം=ജോലി ചെയ്യുന്ന സ്വഭാവം. സർവാ
 ന്തർയാമി=എല്ലാവരുടേയും എല്ലാറ്റിന്റേയും ഉള്ളിലിരി
 ക്കുന്നവൻ. ശ്രോത്രം=ചെവി.

പേജ് ൫. ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ=കണ്ണു്, മുക്ക്, ചെവി,
 നാവു്, തൊലി—എന്നിവയിലടങ്ങിയിരിക്കുന്ന ശക്തി
 കൾ. കരചരണാഭ്രവയവങ്ങൾ=കൈ, കാൽ മുതലായ
 അംഗങ്ങൾ. നിവിശേഷമായി=പ്രൈമായി (പ്രഥമമായി).
 പരിശ്രമതരം=പരിശ്രമമാകുന്ന വൃക്കൾ. ആരംഭേശം=തുട
 ങ്ങുന്ന് നില. സമുലപ്ലേഭം=വേരോടെ മുറിക്കുക.
 മൗഢ്യം=അജ്ഞത (അറിവില്ലായ്മ). നിവസിയ്ക്കും=കുടി
 പാക്കുക. വിധിവിശ്വാസം=തലയിലെഴുത്തു് എന്ന
 ധാരണ. പുഷ്ടി=വളച്ചു്. സുധജം=കൂടെപ്പിറന്നത്.
 ആലസ്യം=മടി. സ്വയമേവ=തന്നെത്താൻ. പ്രബലീ
 ഭവിയ്ക്കും=ശക്തിപ്പെടുക. നീലാവസ്ഥ=താഴ്ന്ന നില.
 നിപതിപ്പിക്കും=വീഴിയ്ക്കും. ശോചനീയം=സങ്കടപ്പെടേ
 ണ്ടത്. ഗ്രഹങ്ങൾ=സൂര്യൻ, ചന്ദ്രൻ, ചൊവ്വ, ബുധൻ,
 വ്യാഴം, ശുക്രൻ, ശനി, രാഹു, കേതു, ഗുളികൻ. സ്ഥിതി
 ഗതികൾ=നിലയും പോക്കും. ഐശ്വര്യാഭിവൃദ്ധി=
 ധനം, അന്തസ്സു മുതലായവയുടെ കൂടുതൽ. അധോ
 ഗതി=താഴോട്ടുള്ള പോക്കു് (വീഴ്ച). വിധിവാദികൾ=
 'വിധി'യാണു വലുതെന്നു വാദിക്കുന്നവർ.

പേജ് ൬. സുക്ഷ്മതമം=വളരെവളരെ സൂക്ഷ്മം.
 യഥാർത്ഥം=സത്യം. വിസാവദിക്കും=മറുത്തു പറക. വിസ്ത
 രിയ്ക്കും=മറക്കുക. അതിലംഘിയ്ക്കും=കടക്കുക (കവിയുക).
 നിസ്സർക്കം=തർക്കമില്ലാത്തത്. ഭക്തിനോന്തരവൃദ്ധി=

ഒരു ജം വടക്കുമുള്ള 'ധ്രുവ' പ്രദേശങ്ങൾ. ബുദ്ധിഹീനത = ബുദ്ധിയില്ലായ്മ. തെടാസീ = ത്രം = ശ്രദ്ധക്കുറവ്. നിസ്സാരന്മാർ = സാരമില്ലാത്തവർ. ഗ്രഹചാരം = ഗ്രഹങ്ങളുടെ ചാരം. ആംഗ്ലേയകവിസാവ്ഭരമൻ = ഇംഗ്ലീഷ് കവികളുടെ പത്രപത്രി. അവാചീനം = ചിൽക്കാലത്തുണ്ടായത്. ശരീരികൾ = ശരീരമുള്ളവർ (മനുഷ്യർ). യോഗക്ഷേമം = ധനാദികൾ ഉണ്ടാവുകയും അവയുടെ സംരക്ഷണവും.

പേജ് 6. പുരുഷപ്രയത്നം = പൗരുഷം. ഉന്നതി = മേന്മ. അഗാധം = ആഴമേറിയത്. കരസ്ഥം = കൈയിലിരിക്കുന്നത്. ഇല്ലാഭംഗം = ആഗ്രഹനാശം. നിർജ്ജീവം = ജീവനില്ലാത്തത്. അതിവൃതശീലം = അധികം ചെലവാക്കുന്ന സ്വഭാവം. പരിശ്രമംകൊണ്ട് ഏതും നേടത്തക്കവണ്ണം നീളമുള്ള രണ്ടു കൈകളെ കൊടുത്തുകൊണ്ടാണ്, ഈശ്വരൻ മനുഷ്യനെ ഭൂമിയിലേയ്ക്ക് അയച്ചിരിക്കുന്നതെന്ന് ഗ്ലോകസാരം. നിഘണ്ടു = ശബ്ദങ്ങളുടെ അർത്ഥങ്ങളെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥം.

പേജ് 7. ഐകകണ്ഠ്യനം = വ്യത്യാസമില്ലാതെ (എന്നു സാരം). സർവ്വമാ = എല്ലാപ്രകാരത്തിലും. നിരന്തരമായ് = ഇടവിടാതെ. പ്രാപ്തി = പരവ്. അവധാരണം ചെയ്ത = നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കുക. പശ്ചാലോചിയ്ക്കം = വേണ്ടുറിയം വിചാരിയ്ക്കുക. നിണ്ണയം = നിശ്ചയം. അവശ്യം = നിശ്ചയമായും. അനുവർത്തിയ്ക്കം = അനുസരിക്കുക. വിസ്മയനീയം = ആശ്ചര്യപ്പെടത്തക്കത്. തന്മൂലം = അതുനിമിത്തം. കൃതാർത്ഥത = വേണ്ടുന്നതു ചെയ്യാലുണ്ടാകുന്ന സുഖം. സന്തുഷ്ടി = തികഞ്ഞ സന്തോഷം.

പേജ് 8. സർവ്വോചരി = എല്ലാറ്റിനും മീതേ. നരഹംഗീയം = ആക്ഷേപിക്കത്തക്കത്. മനോനിയന്ത്ര

ഞശീലം=മനസ്സിനെ അടക്കിവെയ്ക്കുന്ന സ്വഭാവം. സ്വപ്നപ്രവൃത്തി=തന്റെ ഇഷ്ടത്തിനനുസരിച്ചുള്ള കർമ്മം. പ്രമേയം=അറിയേണ്ടുന്ന കാര്യം. ക്രമ ക്ഷമായി=രണ്ടുവശവും ഉരയുമാറ് (നിഷ്കഷിച്ഛ്, നല്ല പോലെ). അഭിനവം=പുതിയത്. പ്രസംഗവശാത്=സ്ഥാനം തെറ്റാതെ (എന്നു സാരം). ഗ്രാഹ്യം=ഗ്രഹിക്കേണ്ടതെന്ന്. ഏകതാനം=ഒന്നിൽത്തന്നെ ശ്രദ്ധയോടു കൂടിയത്. സ്വഭാവേന=സ്വപതവേ. ചഞ്ചലം=ഇളകി കൊണ്ടിരിക്കുന്നതു്. വിശിഷ്യം=വിശേഷിച്ചു്. ചക്ഷുരാദികൾ=ചക്ഷുസ്സ് (കണ്ണ) മുതലായവ. ബാഹ്യേന്ദ്രിയങ്ങൾ=പുറമേയുള്ള ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ; (ജ്ഞാനസാധനങ്ങൾ). വിഷയാന്തരങ്ങൾ=മറ്റു വിഷയങ്ങൾ. ആകർഷിക്കു=വലിക്കുക. സുഖസാധ്യം=പ്രയാസം കൂടാതെ സാധിക്കാവുന്നതു്. കപി=കരങ്ങൾ. അസ്ഥിരം=ഉറപ്പില്ലാത്തതു്. നിവർത്തിപ്പിക്കു=പിൻതിരിക്കുക. സ്വാധീനം=തനിക്കു കീഴ്പെട്ടതു്.

പേജ് ൧൦. അർത്ഥസബലം=പരിചയത്തിന്റെ ശക്തി (കൂടുതൽ). വശംവദം=സ്വാധീനം. അതിശീഘ്രത=വളരെ വേഗം. പ്രവഹിക്കു=ഒഴുകുക. പൂർവാചേക്ഷയാ = മുൻനിലയെക്കാൾ (എന്നു സാരം). അനുഭവസിലം=അനുഭവത്തിൽ പെട്ടതു്. വിഭക്തം=വേർപെട്ടതു്. മാന്ദ്യം=മന്ദത (മയക്കം, കുറവു്); അവലംബിക്കു=ആശ്രയിക്കുക; പ്രാപിക്കു. അധ്യാപനം=പഠിപ്പിക്കുക. അന്യചേഷ്ടകൾ=മറ്റു പ്രവൃത്തികൾ. അല്യാപകൻ=പഠിപ്പിക്കുന്ന ആൾ. നിരോധിയ്ക്കു=തടുക്കുക. ഏകാഗ്രം=ഒന്നിൽത്തന്നെ ശ്രദ്ധയോടുകൂടിയതു്. (ഏക

താനം). ഗ്രാഹ്യവിഷയം=അറിയേണ്ടുന്ന വിഷയം. സ്വയം
ഭവം=താനേതന്നെ. സാമർത്ഥ്യം=മിടുക്ക്.

പേജ് ൧൧. വിപ്ലവം=തടസ്സം. പരാജയം=തോൽ
വി. അനുപദം=അടിക്കടി (കൂടെകൂടെ). ലേശവും=
ഒട്ടും. പരാജയസമുദ്രങ്ങൾ=തോൽവിയാകുന്ന കടലുകൾ.
തെന്നത്യദീപ്=തെന്നത്യം (മേന്മ, ഉയർച്ച) ആകുന്ന
തൂങ്ങൽ. സ്ഥിരപ്രതിജ്ഞാർ=ഉറച്ച നിശ്ചയത്തോടു
കൂടിയവർ. ഭഗ്യാശയന്മാർ=മനസ്സു മടുത്തവർ.
ഉത്തേജനംചെയ്ത=വർദ്ധിപ്പിക്ക (മുട്ടുകൂട്ടുക). മന്ത്രിസ
ത്തന്മാർ=മന്ത്രിമാരിൽ വെച്ച് അധികം യോഗ്യൻ. നിരാ
ശപ്പെട്ട്=ആശ മതിയാക്കി. വിരമിക്കുക=മതിയാക്കുക.

പേജ് ൧൨ വാഗ്മി=ധാരാളം വാക്കുകൾ ഉള്ളവൻ
(നല്ലപോലെ 'പ്രസംഗിക്കുന്നവൻ). ശ്രോതാക്കൾ=കേൾ
ക്കുന്നവർ. അതിസമർത്ഥൻ=വളരെ മിടുക്കൻ. നവീന
കാലം=പുതിയകാലം. അശേഷം ഭഗ്നൻ=തീരെത്തോറ്റ
വൻ. മഹംസദസ്സ്=വലിയ സദസ്സ് (സഭ). വിജയല
ക്ഷ്മി=ജയമാകുന്ന ശ്രീഭഗവതി. പുണരുക=കെട്ടിപ്പിടി
ക്കുക. ലബ്ധപ്രാപ്തം=മിക്കതും കിട്ടിക്കഴിഞ്ഞത്. ദയനീ
യമാകംവണ്ണം=ദയ തോന്നത്തക്ക വിധം. പരിത്യജിക്ക=
ഉപേക്ഷിക്ക. കലദേവത=കുടുംബദൈവം.

പേജ് ൧൩. കൃതകൃത്യൻ=ചെയ്യേണ്ടുന്നതു ചെയ്ത
വൻ. സംഗ്രഹിക്ക=ശേഖരിക്കുക. ദ്രവ്യമാക്കുക=ഉറപ്പി
ക്കുക സ്വപ്നമാതിരി=പെട്ടെന്നുവേ (നിഷ്കഷിക്കാതെ). ദർ
വ്യയം=ദൃഷ്ടിച്ചു ചെയ്തവ്. നീതിശാസ്ത്രം=സദാചാരശാ
സ്ത്രം. വിധം=പ്രകാരം. മത്സരികൾ=മത്സരബുദ്ധിയുള്ള
വർ സഹപാഠികൾ=ഒന്നിച്ചു പഠിക്കുന്നവർ.

ചേജ് ൧൪. സംപ്രവീക്ഷണം=സൃഷ്ടിച്ചു നോക്കുക. സവിസ്തരം=വളരെ വാക്കുകളോടുകൂടി. അസംഭാവ്യം=സംഭവിക്കാത്തത്. സഹകാരി=കൂടെ പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. പ്രത്യക്ഷം=കാണാത്തതല്ല. ദേശാടനം=ഓരോ നാടുകളിൽ സഞ്ചരിക്കുക. അപൂർണ്ണം=തികയാത്തത്. സ്വകീയം=തന്റെ വക.

ചേജ് ൧൫. ഉഗ്രഹാപോഹങ്ങൾ=ഉഗ്രഹവും, അപോവും (ഉഗ്രഹം=ആലോചിച്ചറിയുക. അപോഹം=ഇടയ്ക്കുണ്ടാവുന്ന സംശയങ്ങളെ നീക്കി, ശരിയായിട്ടറിയുക). വിവിധാപദാന്തങ്ങൾ=പല പ്രകാരത്തിലുള്ള വസ്തുക്കൾ. സ്ഥിതിവിശേഷങ്ങൾ=ഇരിപ്പും വിശേഷവും. പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾ=അഞ്ച് (കണ്ണു മുതലായ) ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ (ജ്ഞാനസാധനങ്ങൾ). അംഗീകരം=ആളുകൾ. യഥാക്രമം=ക്രമമനുസരിച്ച്. അനുവാസരം=പതിവായി. ഉത്കൃഷ്ടബലൻ=വളരെബലമുള്ളവൻ.

ദേഹത്തിനർപ്പുണ്ടാക്കുന്ന പ്രവൃത്തിയാണു് വ്യായാമമെന്നതു്. വ്യായാമം ചെയ്തു കഴിഞ്ഞാൽ ദേഹം മുഴുവൻ ഒന്നു തടവണം. ശക്തിയ്ക്കു് ഞ്ഞു വ്യായാമം ആരോഗ്യത്തിനു വളരെ നന്നു്. ശക്തിയിൽ കവിഞ്ഞാൽ സുഖക്കേടിനു കാരണവുമാണു്. ക്രമം വിടാതെയും, യുക്തിയോടും, പതിവായും വ്യായാമം ചെയ്തു്, തീരെബലം കുറഞ്ഞവർക്കു് നല്ല ബലവാന്മാരാവാം—എന്നു പദ്യങ്ങളുടെ സാരം. നിവിവാദം=വാദത്തിനു വകയില്ലാത്തതു്.

ചേജ് ൧൬ അരോഗാവസ്ഥം=രോഗമില്ലാത്ത നില (ആരോഗ്യം). പ്രസരിപ്പിക്കുക=ഓടിക്കുക (പരത്തുക). വസംകൊഴുപ്പു്. നിരർപ്പം=തടവിലാതെ. അനിവാര്യം=

തട്ടക്കാൻ പാടില്ലാത്തത്. ഹൃദിസ്ഥമഃകൃക=ഉരുവിട്ടു പരിക്കുക (കാണാപ്പാഠാക്ഷക). സമുദ്രതീരം=കടൽക്കര.

പേജ് ൧൭. സുരഭിലങ്ങൾ=നല്ല മണമുള്ളവ. കസ്യ മങ്ങൾ=പുണ്ണങ്ങൾ. ഉദ്യാനപ്രദേശം=പൂന്തോട്ടസ്ഥലം. ശക്ത്യനുസാരം=ശക്തി (ബലം) അനുസരിച്ച്. സൗഖ്യം=സുഖം. ഉപയോഗി=ഉപയോഗമുള്ളത്. അയഥാ ബലം=ശക്തിയിൽ കവിഞ്ഞത്. പരിമിതി=ശരിയായ കണക്ക്. അവയവസന്ധി = അറ്റങ്ങൾ കൂടിച്ചേരുന്ന സ്ഥാനം. പരമ്പര=സമൂഹം. ഹൃസപങ്ങൾ=ചുരുങ്ങിയവ (നീളം കുറഞ്ഞവ, കുറുത്ത്). ദൈർഘ്യം=നീളം. നിദാനം= ഒന്നാമത്തെ കാരണം. നിയതം=നിയമം തെറ്റാതെയുള്ളത്. കാഠിന്യം=കടുപ്പം. നിദ്രാസമയം=ഉറക്കത്തിനുള്ള നേരം. ദിനചര്യം=ദിവസത്തോടുമുള്ള പ്രവൃത്തി (നടത്ത). സഹൃദയൻ=രസികൻ (രസജ്ഞൻ).

പേജ് ൧൮. സ്വസ്ഥൻ=സുഖഭക്ട് ഒന്നുപിള്ളാത്തവൻ. ട്രഷ്ണരം = പ്രയാസം. പ്രാണേണ=മിക്കുവാറും. ഹിതം=പേർനത്ത്. വാസസ്ഥലം=ചാപ്പിടം. നിർമ്മലം=അഴക്കക്കറുത്ത്. അലക്ഷ്യമാത്=ശ്രദ്ധയില്ലാതെ. ക്രമരഹിതം=ക്രമത്തോടുകൂടാത്തത്.

പേജ് ൧൯. മിതവ്യയം=കണക്കു വെച്ചു ചെലവു ചെയ്യൽ. പരിശീലിക്ക=അഭ്യസിക്ക. കാലാന്തരം=മറ്റൊരു കാലം. ദർശനം=കാഴ്ച. കൗതൂഹലം=സന്തോഷം പ്രാധാന്യം=മേന്മ. വഹിക്ക=ധരിക്ക. ഉപക്രമിക്കുക=ആരംഭിക്കുക. യശസ്സ്=കീർത്തി സമാഗ്നീഷു=നല്ല വഴിയിൽ ഉറപ്പ്. പരിപാഠിക്ക=രക്ഷിക്ക. സമർത്ഥം=തക്കത്ത്. ആശംസിക്ക=ആഗ്രഹിക്കുക (പറയുക). യോഗ്യം=ഉചിതം.

ചേജ് ൨൦. സദ്യഃ=പെട്ടെന്ന്. സമ്മതി=നല്ല അഭിപ്രായം.

വിദ്യകൊണ്ടു വിനയവും, വിനയം (വണക്കം) കൊണ്ടു സമ്മതവും, സമ്മതംകൊണ്ടു പണവും, പണത്താൽ ധർമ്മവും, ധർമ്മത്താൽ സുഖവും സിദ്ധിക്കും-- എന്നു ശ്ലോകസാരം

സ്മരണീയം=ഓർമ്മിക്കത്തക്കതു്. വിനയജനനി=വിനയത്തിന്റെ മാതാവു്. അവിനയം = വണക്കമില്ലായ്മ (ഗവു്). അനുശോചിക്കുക=ഓഴവിക്കുക. സ്വാന്തഃ=മനസ്സു്. വിനയപ്രദം=വണക്കത്തേക്കൊടുക്കുന്നതു്. തനയൻ=മകൻ. ചിത്താമരം=നാലുപാട്ടും പരക്കുന്ന മരം (ഗർവു്).

മനസ്സിനു നല്ല വണക്കമുള്ളവരുകൾ വിദ്യാദേവിതന്നെ, ചിലരെ മദോന്മത്തരാക്കുവാൻ തുടങ്ങിയാൽ, ആ സങ്കടം ആരോടു പറയാം--എന്നു പദ്യസാരം. നിർവ്യാജമായ്=കളവുകൂടാതെ. അഹങ്കാരസൗധം=ഗർവ്വംകുന്ന വലിയ മാളിക. അഗ്രഭാഗം=മേലേനില. സർവ്വജ്ഞതപം=എല്ലാം അറിയാം എന്ന ഭാവം. ദൃഷ്ടി=ആക്ഷേപം. ശ്യാഘൃതം=കീർത്തി (യോഗ്യത).

ചേജ് ൨൧. ദയനീയം=കഷ്ടം. ആബാല്യാത്=ബാല്യം (ചെറുപ്പം) മുതൽക്കു്. സംസർഗ്ഗം=കൂട്ടുകെട്ടു്. പരിചയം=പഴക്കം. നിഷ്പക്ഷപാതമായി=രേഖശത്തെയ്ക്കു ചേർന്നിരിക്കാതെ. പരിഗണനംചെയ്തം=കണക്കാക്കുക.

ചേജ് ൨൨. സാമാജികൻ=സദസ്യൻ (കൂട്ടത്തിൽ പെട്ട ഒരാൾ). ശ്യാഘൃതീയം=കീർത്തിക്കത്തക്കതു്. പ്രകൃത്യാ=സ്വഭാവേ. പ്രയോഗം=ഉപയോഗിക്കൽ. കൃത്രിമം=ഉണ്ടാക്കിത്തീർത്തതു് (കപടം). നിബന്ധനം=ഏല്പാട്ടു്.

സുനിശ്ചിതം=നല്ല വ്യവസ്ഥയോടുകൂടിയത്. ഐക്യ
 ത്വം=ഒരുമ. വയോധികന്മാർ=വൃദ്ധന്മാർ. ഉത്തമന്മാർ=
 ശ്രേഷ്ഠന്മാർ. ഉപരി=മുകളിൽ. പലിതയവളം=പലിതം
 (നര)കൊണ്ടു ധവളം (വെളുത്തത്). ശിരസ്സ്=തല.
 ആജ്ഞ=കല്പന.

പേജ് ൨൩. നിർബന്ധം=വാശി. ദുസ്സഹം=സ
 റിക്കുവരിയാത്തത്. യൗവനമാപല്യം=യൗവത്വം
 (ചെറുപ്പം)കൊണ്ടുള്ള 'തോന്യാസം'. ഗുണദോഷവിഭേ
 ചനം=ഗുണവും ദോഷവും വേർതിരിക്കുക. ചിരകാല
 പരിചയം=വളരെ നാളത്തെപ്പഴക്കം. പരിപാകം=പതു
 പതുപ്പ് (നല്ല പഴുപ്പ്). പശ്യാത്താപികം=പിന്നീടു ദുഃഖി
 ക്കുക. സത്യവാദിത്വം=സത്യം പറയുക. ദുരഭിമാനം=
 ദുഷിച്ച അവസ്ഥ (അന്തസ്സ്). ദുരന്തശാസനകരം=ചട്ട
 ക്കരം.

പേജ് ൨൪. സദാചാരോപദേശങ്ങൾ=നല്ല നട
 തയെപ്പറ്റിയുള്ള തത്ത്വങ്ങൾ. അതിധീരന്മാർ=വളരെ
 ബുദ്ധിയുള്ളവർ. പരാക്രമശാലികൾ=വിക്രമ (സാമർത്ഥ്യ)
 മുളളവർ. ആയുധപാണി=ആയുധം കൈയിലുള്ളവൻ.
 സുഭാഷിതം=സാരമായ വാക്ക്. പടു=സാമർത്ഥ്യമുള്ള.
 സാരമായിട്ടുള്ള പദ്യങ്ങൾ ഒന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാത്തവർ,
 യോഗ്യന്മാരുടെ നടുവെ വെറും ചിത്രംപോലെയേ ഇരി
 കൂട്ടു; മിണ്ടുവാൻ ശക്തരാവുകയില്ല—എന്ന് ശ്ലോക
 പദങ്ങൾ. ശ്രേഷ്ഠസ്തരം=മേന്മയേ ഉണ്ടാക്കുന്നത്. സമക്ഷം=
 മുൻപാകെ. ധീനപ്രവൃത്തി=ചീത്ത പ്രവൃത്തി. ലജ്ജി
 തന്മാർ=നാണിച്ചവർ. ദിവ്യോപദേശം=വളരെ സാര
 മായ തത്ത്വം. മഹദ്വരിതം=മഹാനാരുടെ കഥ. നിഷ്ക
 ല്യാഷന്മാർ=പാപമില്ലാത്തവർ. സ്വദൃഷ്ട്യാ=തന്റെ കണ്ണ
 കൊണ്ട്. യശസി=യശസ്സോടുകൂടിയവൻ.

പേജ് ൨൫. മണി=റണം. ഫണി=സപ്പ്. പരി
 പ്ലുള്ള വരാണെങ്കിലും, ചീത്ത' സ്വഭാവത്തോടു കൂടിയ
 വരേ, വാമ്പുകളെ എന്നുപോലെ ഭയപ്പെടണം—എന്നു
 ശ്ലോകസാരം. വിനിയോഗിക്ക=ഉപയോഗിക്കുക. അചി
 രണം=കാലതാമസം കൂടാതെ. സ്വീകരണം=സകല സ്വ
 ത്വം. പരാതം=അന്യർക്കുവേണ്ടിയുള്ളത്. സ്വ
 ത്വം=തങ്ങൾക്കു വേണ്ടിയുള്ളത്.

പേജ് ൨൬. ഭരതവാക്യം=ഭട്ടരിൽ പറയാനുള്ള
 വാചകം. സിലാന്തങ്ങൾ=തത്ത്വങ്ങൾ. സ്രഷ്ടാവ്=സൃ
 ഷ്ടിച്ചവൻ. (നിർമ്മിച്ചവൻ) ഭയാലു=ഭയ (കനിവ്) ഉള്ള
 വൻ. സംരക്ഷണകർത്താവ്=നല്ലവണ്ണം രക്ഷിക്കുന്നവൻ.
 കൃതജ്ഞത=നന്ദി (ഉപകാരസ്തുത). വിചാരിച്ചുകൊടുക്കുക=
 യോഗ്യമാവുക (പാത്രമാവുക). ന്യായാധിപൻ=ന്യായ
 ങ്ങളെ നടത്തുന്നവൻ. സർവ്വകാരണം=എല്ലാത്തര
 ത്തിലും അഭാവം=ഇല്ലായ്മ. സാധിക്കുക=സാധിച്ചെടുക്കുക
 യോജിക്കുക. പാപം=ചീത്തപ്രവൃത്തിയുടെ ഫലം.
 പുണ്യം=നല്ല പ്രവൃത്തിയുടെ ഫലം. ഭയാപരസ്സരം=ഭയ
 യോടുകൂടി (ഭയം മുൻനിർത്തി). പരിഹരിക്കുക=ശരിക്കുക.

പേജ് ൨൭. വിളംബരം=ഇശ്വരൻ. നമ്മുടെ ശക്തി
 യില്ലാത്ത ബുദ്ധിയില്ലാത്ത; ഇശ്വരനെ അർത്ഥം കൂട
 ങ്ങളെ; ഇശ്വരന്റെ കരുണയിൽ വിശ്വസിക്കുകയേ
 നാം ചെയ്യാവൂ—എന്നു പദ്യസാരം. ഹൃദയം=മന
 സ്സാകുന്ന അർത്ഥം. പുരസ്കരിക്കുക=മുൻനിർത്തുക. ഗ്രാഹി
 ക്ക=ഇടവിടാതെ വിചാരിക്കുക. സദാചാരതത്പരൻ=
 നല്ല നടത്തിയിൽ ആഗ്രഹമുള്ളവൻ.

ഒരു കോ വടക്കുള്ള 'യുവ' പ്രദേശങ്ങൾ. ബുദ്ധിമുട്ടിനതം= ബുദ്ധിയില്ലായ്മ. ദൈവാസം=പ്രാദേശം. നിസ്സാരമാർ=സാമൂഹികവർ. ഗ്രഹചാരം=ഗ്രഹങ്ങളുടെ മാറ്റം. ആഗ്നേയകവിസാവ്ദേവൻ=ഇംഗ്ലീഷ് കവികളുടെ പത്രപത്രി. അവാചീനം=പിഴക്കലത്തുണ്ടായത്. ശരീരികൾ=ശരീരമുള്ളവർ (മനുഷ്യർ). യോഗക്ഷേമം=ധനാദികൾ ഉണ്ടാവുകയും അവയുടെ സംരക്ഷണവും.

പേജ് 6. പുരുഷപ്രയത്നം=പുരുഷം. ഉന്നതി=മേന്മ. അഗാധം=ആഴമേറിയത്. കരന്മാർ=കൈയിലിരിക്കുന്നത്. ഇല്ലാഭംഗം=ആഗ്രഹനാശം. നിർജ്ജീവം=ജീവനില്ലാത്തത്. അതിവൃദ്ധശീലം=അധികം ചെലവാക്കുന്ന സ്വഭാവം. പരിശ്രമംകൊണ്ട് ഏതു നേടത്തക്കവണ്ണം നീളമുള്ള രണ്ടു കൈകളെ കൊടുത്തുകൊണ്ടാണ്, ഇരപരൻ ചന്ദ്രനെ ഭൂമിയിലേയ്ക്ക് അയച്ചിരിക്കുന്നതെന്ന് ശ്ലോകസാരം. നിഘണ്ടു=ശബ്ദങ്ങളുടെ അർത്ഥങ്ങളെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഗ്രന്ഥം.

പേജ് 7. ഐകണ്ഠ്യനം=വൃത്യാസമില്ലാതെ (എന്നു സാരം). സർവ്വമാം=എല്ലാപ്രകാരത്തിലും. നിരന്തരമായ്=തുടവിടാതെ. പ്രാപ്തി=വരവ്. അവധാരണം ചെയ്തം=നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലാക്കുക. പശ്ചാലോചിയം=വേണ്ടറിധം വിചാരിയ്ക്കുക. നിണ്ണയം=നിശ്ചയം. അവശ്യം=നിശ്ചയമായും. അനുവർത്തിയ്ക്കം=അനുസരിക്ക. വിസ്മയനീയം=ആശ്ചര്യപ്പെടുത്തുക. തന്മൂലം=അതുനിമിത്തം. കൃതാർത്ഥം=വേണ്ടുന്നതു ചെയ്യാലുണ്ടാകുന്ന സുഖം. സന്തുഷ്ടി=തികഞ്ഞ സന്തോഷം.

പേജ് 8. സർവാചരി=എല്ലാവർന്നും മീതേ. നരന്മാണീരം=ആക്ഷേപിക്കത്തക്കത്. മനോനിയന്ത്രം

ഞശീലം=മനസ്സിന്റെ അടക്കിവെയ്യുന്ന സ്വഭാവം. സ്വപ്നപ്രവൃത്തി=താൻ ഇഷ്ടത്തിനനുസരിച്ചുള്ള കർമ്മം. പ്രമേയം=അറിയേണ്ടുന്ന കാര്യം. ക്രമ ക്ഷമയായി=രണ്ടുവശവും ഉരയുമാറ് (നിഷ്കഷിച്ഛ്, നല്ല പോലെ). അഭിനവം=പുതിയത്. പ്രസംഗവശാത്=സ്ഥാനം തെറ്റാതെ (എന്നു സാരം). ഗ്രാഹ്യം=ഗ്രഹിക്കേണ്ടതെന്ന്. ഏകതാനം=ഒന്നിൽത്തന്നെ ശ്രദ്ധയോടു കൂടിയത്. സ്വഭാവേന=സ്വതഃവേ. ചഞ്ചലം=ഇളകി കൊണ്ടിരിക്കുന്നത്. വിശിഷ്യം=വിശേഷിച്ചു്. ചക്ഷുരാദികൾ=ചക്ഷുസ്സ് (കണ്ണ) മുതലായവ. ബാഹ്യേന്ദ്രിയങ്ങൾ=പുറമേയുള്ള ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ; (ജ്ഞാനസാധനങ്ങൾ). വിഷയാന്തരങ്ങൾ=മറ്റു വിഷയങ്ങൾ. ആകർഷിക്കു=വലിക്കുക. സുഖസായുധം=പ്രയാസം കൂടാതെ സാധിക്കാവുന്നതു്. കപി=കുരങ്ങു്. അസ്ഥിരം=ഉറപ്പില്ലാത്തതു്. നിവർത്തിപ്പിക്കു=പിൻതിരിക്കുക. സ്വാധീനം=തനിക്കു കീഴ്വെട്ടുതു്.

പേജ് ൧൦. അഭ്യാസബലം=ചരിവയത്തിന്റെ ശക്തി (കൂടുതൽ). വശംവദം=സ്വാധീനം. അതിശീഘ്രത=വളരെ വേഗം. പ്രവഹിക്കു=ഒഴുകുക. പൂർവ്വപേക്ഷയാ = മുൻനിലയെക്കാൾ (എന്നു സാരം). അനുഭവസിലം=അനുഭവത്തിൽ വെട്ടുതു്. വിഭക്തം=വേർവെട്ടുതു്. മാന്ദ്യം=മന്ദത (മയക്കര, കുറവു്). അവലംബിക്കു=ആശ്രയിക്കുക; പ്രാപിക്കു. അധ്യാപനം=പഠിപ്പിക്കുക. അന്യലേഷ്ടകൾ=മറ്റു പ്രവൃത്തികൾ. അദ്ധ്യാപകൻ=പഠിപ്പിക്കുന്ന ആൾ. നിരോധിയ്ക്കു=തടുക്കുക. ഏകാഗ്രം=ഒന്നിൽത്തന്നെ ശ്രദ്ധയോടുകൂടിയതു്. (ഏക

താനം). ഗ്രാഹ്യവിഷയം=അറിയേണ്ടുന്ന വിഷയം. സ്വയ
മേവ=താനേതന്നെ. സാമന്ത്ര്യാം=മിടുക്ക്.

പേജ് ൧൧. വിഷ്ണു=തടസ്സം. പരാജയം=തോൽ
വി. അനാപദം=അടിക്കടി (കൂടെകൂടെ). ലേശവും=
ഒട്ടും. പരാജയസമുദ്രങ്ങൾ=തോൽവിയാകുന്ന കടലുകൾ.
ഔന്നത്യദീപ്=ഔന്നത്യം (മേന്മ, ഉയർച്ച) ആകുന്ന
തൂത്തൂത്ത്. സ്ഥിരപ്രതിജ്ഞന്മാർ=ഉറച്ച നിശ്ചയത്തോടു
കൂടിയവർ. ഭഗ്നാശയന്മാർ=മനസ്സു മടുത്തവർ.
ഉത്തേജനംവെയ്ക്കുവർ=വർദ്ധിപ്പിക്ക (മുട്ടുകൂട്ടുക). മന്ത്രിസ
ത്തന്മാർ=മന്ത്രിമാരിൽ വെച്ച് അധികം യോഗ്യൻ. നിരാ
ശപ്പെട്ട്=ആശ മതിയാക്കി. വിരമിക്കുക=മതിയാക്കുക.

പേജ് ൧൨. വാഗ്മി=ധാരാളം വാക്കുകൾ ഉള്ളവൻ
(നല്ലപോലെ 'പ്രസംഗിക്ക'ന്നവൻ). ശ്രോതാക്കൾ=കേൾ
ക്കുന്നവർ. അതിസമർത്ഥൻ=പളരെ മിടുക്കൻ. നവീന
കാലം=പുതിയകാലം. അശേഷം ഭഗ്നൻ=തീരെത്തോറ്റ
വൻ. മഹാസദസ്സു്=വലിയ സദസ്സു് (സഭ). വിജയല
ക്ഷ്മി=ജയമാകുന്ന ശ്രീഭഗവതി. പുണരുക=കെട്ടിപ്പിടി
ക്കുക. ലംഘ്യപ്രായം=മിക്കതും കിട്ടിക്കഴിഞ്ഞത്. ഭയനീ
യമാകാവണ്ണു്=ഭയ തോന്നത്തക്ക വിധം. പരിത്യജിക്ക=
ഉപേക്ഷിക്ക. കലദേവത=കടുഞ്ചൈദൈവം.

പേജ് ൧൩. കൃതകൃത്യൻ=ചെയ്യേണ്ടുന്നതു ചെയ്ത
വൻ. സംഗ്രഹിക്ക=ശേഖരിക്കുക. ദ്രവമാക്കുക=ഉറപ്പി
ക്കുക സ്തുവമായി=പൊതുവേ (നിഷ്കഷിക്കാതെ). ദർ
വ്യയം=ദൃഷ്ടിച്ചു ചെയ്തവ്. നീതിശാസ്ത്രം=സദാചാരശാ
സ്ത്രം. വിധം=പ്രകാരം. മത്സരികൾ=മത്സരബുദ്ധിയുള്ള
വർ സഹപാഠികൾ=ഒരുമിച്ചു പഠിക്കുന്നവർ.

പേജ് ൧൪. സംപ്രവീക്ഷണം=സൃഷ്ടിച്ചു നോക്കുക. സവിസ്തരം=വളരെ വാക്കുകളോടുകൂടി. അസംഭാവ്യം=സംഭവിക്കാത്തത്. സഹകാരി=കൂടെ പ്രവർത്തിക്കുന്നത്. പ്രത്യക്ഷം=കാണാത്തതുകൂടി. ദേശാടനം=ഓരോ നാടുകളിൽ സഞ്ചരിക്കുക. ബഹുണ്ണം=തികയാത്തത്. സ്വകീയം=തന്റെ വക.

പേജ് ൧൫. ഉഗ്രഹാപോഹങ്ങൾ=ഉഗ്രഹവും, അപോവും (ഉഗ്രഹം=ആലോചിച്ചറിയുക. 'അപോഹം'=ഇടയ്ക്കുണ്ടാവുന്ന സംശയങ്ങളെ നീക്കി, ശരിയായിട്ടറിയുക). വിവിധപദാർത്ഥങ്ങൾ=പല പ്രകാരത്തിലുള്ള വസ്തുക്കൾ. സ്ഥിതിവിശേഷങ്ങൾ=ഇരിപ്പും വിശേഷവും. പഞ്ചേന്ദ്രിയങ്ങൾ=അഞ്ച് (കണ്ണു മുതലായ) ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ (ജ്ഞാനസാധനങ്ങൾ). അംഗീകരം=ആളികരം. യഥാക്രമം=ക്രമമനുസരിച്ച്. അനുവാസരം=പതിവായി. ഉത്കൃഷ്ടബലൻ=വളരെബലമുള്ളവൻ.

ദേഹത്തിനയവുണ്ടാക്കുന്ന പ്രവൃത്തിയാണ് വ്യായാമമെന്നത്. വ്യായാമം ചെയ്തുകഴിഞ്ഞാൽ ദേഹം മുഴുവൻ ഒന്നു തടവണം. ശക്തിയെക്കാത്ത വ്യായാമം ആരോഗ്യത്തിനു വളരെ നന്നം. ശക്തിയിൽ കവിഞ്ഞാൽ സുഖക്കേടിനു കാരണവുമാണ്. ക്രമം വിടാതെയും, യുക്തിയോടും, പതിവായും വ്യായാമം ചെയ്ത്, തീരെബലം കറഞ്ഞവർക്കും നല്ല ബലവാന്മാരാവാം—എന്നു പദ്യങ്ങളുടെ സാരം. നിവിവാദം=വാദത്തിനു വകയില്ലാത്തത്.

പേജ് ൧൬ അരോഗാവസ്ഥം=രോഗമില്ലാത്ത നില (ആരോഗ്യം). പ്രസരിപ്പിക്കുക=ഓടിക്കുക (പരത്തുക). വസം=കൊഴുപ്പ്. നിരക്രമം=തടവില്ലാതെ. അനിപാദ്യം=

തട്ടക്കാൻ പാടില്ലാത്തത്. ഹൃദിസ്ഥമഃകൃക=ഉരുവിട്ടു
പ്രിക്കുക (കാണാപ്പാഠഃകൃക). സമുദ്രതീരം=കടൽക്കര.

പേജ് ൧൭. സുരഭിലങ്ങൾ=നല്ല മണമുള്ളവ. കസ്യ
മങ്ങൾ=പുഷ്പങ്ങൾ. ഉദ്യാനപ്രദേശം=പുനോട്ടസ്ഥലം.
ശക്ത്യനുസാരം=ശക്തി (ബലം) അനുസരിച്ച്. സൗ
ഖ്യം=സുഖം. ഉപയോഗി=ഉപയോഗമുള്ളത്. അയഥാ
ബലം=ശക്തിയിൽ കവിഞ്ഞത്. പരിമിതി=ശരിയായ
കണക്ക്. അപയവസന്ധി = അറ്റങ്ങൾ കൂടിച്ചേരുന്ന
സ്ഥാനം. പരമ്പര=സമൂഹം. ഹ്രസ്വങ്ങൾ=ചുരുങ്ങിയവ
(നീളം കുറഞ്ഞവ കൂടുതൽ). ദൈർഘ്യം=നീളം. നിദാനം=
ഒന്നാമത്തെ കാരണം. നിന്തം=നിയമം തെറ്റാതെയു
ള്ളത്. കാരിന്ദ്രം=കുറ്റപ്പം. നിദ്രാസമയം=ഉറക്കത്തിനുള്ള
നേരം. ദിനചര്യം=ദിവസത്തോടുമുള്ള പ്രവൃത്തി (നടത്ത).
സഹൃദയൻ=രസികൻ (രസജ്ഞൻ);

പേജ് ൧൮. സ്വസ്ഥൻ=സുഖക്കേട് ഒന്നുമില്ലാത്ത
വൻ. ദൃഷ്ടം = പ്രയാസം. പ്രാതേണ=മിക്കവാറും.
ഹിതം=ചേർന്നത്. വാസസ്ഥലം=പാർപ്പിടം. നിർമ്മലം=
അഴക്കറത്ത്. അലക്ഷ്യമാത്=ശ്രദ്ധയില്ലാതെ. ക്രമരഹി
തം=ക്രമത്തോടുകൂടാത്തത്.

പേജ് ൧൯. മിതവ്യയം=കണക്കു വെച്ചു ചെലവു
ചെയ്യൽ. പരിശീലിക്ക=അഭ്യസിക്ക. കാലാന്തരം=
മറ്റൊരു കാലം. ദർശനം=കാഴ്ച. കൗതൂഹലം=സന്തോഷം
പ്രാധാന്യം=മേന്മ. വഹിക്ക=ധരിക്ക. ഉപക്രമിക്കുക=
ആരംഭിക്കുക. യശസ്സ്=കീർത്തി. സന്മാർഗ്ഗനിയു=നല്ല
വഴിയിൽ ഉറപ്പ്. പരിപാദിക്ക=രക്ഷിക്ക സമർത്ഥം=
തക്കത്ത്. ആശംസിക്ക=ആഗ്രഹിക്കുക (ചൊല്ലുക). ഭോ
ഗ്യം=ഉചിതം.

പേജ് ൨൦. സദ്യം=പെട്ടെന്ന്. സമ്മതി=നല്ല അഭിപ്രായം.

വിദ്യകൊണ്ടു വിനയവും, വിനയം (വണക്കം) കൊണ്ടു സമ്മതവും, സമ്മതംകൊണ്ടു പണവും, പണത്താൽ ധർമ്മവും, ധർമ്മത്താൽ സുഖവും സിദ്ധിക്കും— എന്നു ശ്ലോകസാരം

സ്തരണീയം=ഓർമ്മിക്കത്തക്കതു്. വിനയജനനി=വിനയത്തിന്റെ മാതാവു്. അവിനയം = വണക്കമില്ലായ്മ (ഗവു്). അനുശോചിക്കുക=ഓടിക്കുക. സ്വാന്തഃ=മനസ്സു്. വിനയപ്രദം=വണക്കത്തേക്കൊടുക്കുന്നതു്. തനയൻ=പുത്രൻ. ചിന്താമടം=നാലുപാദം പരക്കുന്ന മടം (ഗർവു്).

മനസ്സിനു നല്ല വണക്കമുള്ളവാക്കുന്ന വിദ്യാദേവിതന്നെ, ചിലരെ മരോന്മത്തരാക്കുവാൻ തുടങ്ങിയാൽ, ആ സങ്കടം ആരോടു പറയാം—എന്നു പദ്യസാരം. നിവ്യാജമായ്=കളവുകൂടാതെ. അഹങ്കാരസൗധം=ഗർവ്വംകുന്ന വലിയ മാളിക. അഗ്രഭാഗം=മേലേനില. സർവ്വജ്ഞതപം=എല്ലാം അറിയാം എന്ന ഭാവം. ഭുഷി=ആക്ഷേപം. ശ്ലാഘ്യതം=കീർത്തി (യോഗ്യത).

പേജ് ൨൧. ഭയനീയം=കഷ്ടം. ആബാല്യാത്=ബാല്യം (ചെറുപ്പം) മുതൽക്കു്. സംസർഗ്ഗം=കൂട്ടുകെട്ടു്. പരിചയം=പഴക്കം. നിഷ്പക്ഷപാതമായി=ഒരുവശത്തേയ്ക്കു ചേർന്നിരിക്കാതെ. ചരിഗണനം=ചെയ്തുകണക്കാക്കുക.

പേജ് ൨൨. സാമാജികൻ=സദസ്യൻ (കൂട്ടത്തിൽ പെട്ട ഒരാൾ). ശ്ലാഘനീയം=കീർത്തിക്കത്തക്കതു്. പ്രകൃത്യാ=സ്വപതവേ. പ്രയോഗം=ഉപയോഗിക്കൽ. കൃത്രിമം=ഉണ്ടാക്കിത്തീർത്തതു് (കപടം). നിബന്ധനം=ഏല്പാടു്.

സുനിശ്ചിതം=നല്ല വ്യവസ്ഥയോടുകൂടിയത്. ഐക്യം=ഒരുമ. വയോധികന്മാർ=വൃദ്ധന്മാർ. ഉത്തമന്മാർ=ശ്രേഷ്ഠന്മാർ. ഉപരി=മുകളിൽ. പലിതയവളം=പലിതം (നര)കൊണ്ടു ധവളം (വെളുത്തത്). ശിരസ്സ്=തല. ആജ്ഞ=കല്പന.

പേജ് ൨൩. നിർവ്വന്ധം=വാശി. ഭൃഗുഹം=സ ഹിക്കവഹിതാത്തേത്. യൌവനവാപല്യം=യൌവത്വം (ചെറുപ്പം)കൊണ്ടുള്ള 'തോന്യാസം'. ഗുണദോഷവിവേ ചന്ദം=ഗുണവും ദോഷവും വേർതിരിക്കുക. ചിരകാല പരിചയം=വളരെ നാളത്തെപ്പഴക്കം. പരിപാകം=പതു പതുപ്പ് (നല്ല പഴുപ്പ്). പശ്യാത്തപിഷ്ഠം=പിന്നീടു ഭുജിക്കുക. സത്യവാദിത്വം=സത്യം പറയുക. ദുരഭിമാനം= ഭുജിച്ച അസ്വസ്ഥ (അന്തസ്സ്). അന്യശാസനകരം=ചട്ടക്കൂടം.

പേജ് ൨൪. സദാചാരോപദേശങ്ങൾ=നല്ല നട ത്തയെപ്പറ്റിയുള്ള തത്ത്വങ്ങൾ. അതിയീരന്മാർ=വളരെ ബുദ്ധിയുള്ളവർ. പരാക്രമശാലികൾ=വിക്രമ (സാമത്വ) മുളളവർ. ആയുധപാണി=ആയുധം കൈയിലുള്ളവൻ. സുഭാഷിതം=സാരമായ വാക്ക്. പടു=സാമത്വമുള്ള. സാരമായിട്ടുള്ള പദ്യങ്ങൾ ഒന്നും അറിഞ്ഞുകൂടാത്തവർ, യോഗ്യന്മാരുടെ നടുക്കു വെറും വിത്രംപോലെയേ ഇരിക്കൂ; മിണ്ടുവാൻ ശക്തരായവർക്കില്ല—എന്ന് ശ്ലോക സ്തംഭം. ശ്രേഷ്ഠരും=മേന്മയേ ഉണ്ടാക്കുന്നത്. സമക്ഷം= മുൻപാകെ. ഹീനപ്രവൃത്തി=ചീത്ത പ്രവൃത്തി. ലജ്ജി തന്മാർ=നാണിച്ചവർ. ദിവ്യോപദേശം=വളരെ സാര മായ തത്ത്വം. മഹച്ചരിത്രം=മഹാമാതൃകളുടെ കഥ. നിഷ്കു ല്യാചന്മാർ=പാപമില്ലാത്തവർ. സ്വദൃഷ്ട്യാ=തന്റെ കണ്ണു കൊണ്ടു്. യശസി=അശസ്സോടുകൂടിയവൻ.

പേജ് ൨൫. മണി=രണം. ഫണി=സപ്പം. പരി
 പ്ലുള്ളവരെന്നെങ്കിലും, ചീത്ത സ്വഭാവത്തോടുകൂടിയ
 വരേ, വാമ്പുകളെ എന്നുപോലെ ഭവപ്പെടണം—എന്നു
 ശ്ലോകസാരം. വിനിയോഗിക്ക=ഉപയോഗിക്കുക. അവി
 രണം=കാലതാമസം കൂടാതെ. സ്വസ്വപം=സകല സ്വ
 ത്വം. പരാത്മങ്ങൾ=അന്യർക്കുവേണ്ടിയുള്ളത്. സ്വാ
 ത്മങ്ങൾ=തങ്ങൾക്കു വേണ്ടിയുള്ളത്.

പേജ് ൨൬. ഭരതവാക്യം=ഭട്ടരിൽ പറയാനുള്ള
 വാചകം. സിദ്ധാന്തങ്ങൾ=തത്ത്വങ്ങൾ. സ്രഷ്ടാവ്=സൃ
 ഷ്ടിച്ചവൻ. (നിമ്മിച്ചവൻ) മോലം=ഭയ (കനിവ്) ഉള്ള
 വൻ. സംരക്ഷണകർത്താവ്=നല്ലവണ്ണം രക്ഷിക്കുന്നവൻ.
 കൃതജ്ഞത=നന്ദി (ഉപകാരസ്തുത). വിഷയീഭവികൾ
 യോഗ്യമാവുക (പാത്രമാവുക). ന്യായാധിശൻ=ന്യായ
 ങ്ങളെ നടത്തുന്നവൻ. സർവ്വലോകരേണ=എല്ലാത്തര
 ത്തിലും. അഭാവം=ഇല്ലായ്മ. സാദിക്ക=സാദീപ്രായത്തിൽ
 യോജിക്കുക. പാപം=ചീത്തപ്രവൃത്തിയുടെ ഫലം
 പുണ്യം=നല്ല പ്രവൃത്തിയുടെ ഫലം. മോചനസ്തുതം=ഭയ
 തോടുകൂടി (ഭയഭയ മുൻനിർത്തി). പരിഹരിക്ക=ഒഴിക്കുക.

പേജ് ൨൭. വിഭു=ഇരശപരൻ. നമ്മുടെ ശക്തി
 യില്ലാത്ത ബുദ്ധിയികൊണ്ട്, ഇരശപരനെ അറുക്കാൻ ശ്രമം
 ചെയ്യരുത്; ഇരശപരന്റെ കരുണയിൽ വിശ്വസിക്കുകയേ
 ന്നാളെ ചെയ്യുവൂ എന്നു പദ്യസാരം. ഹൃദയം=മന
 സ്സാക്ഷന അരങ്ങു. പുരസ്കരിക്ക=മുൻനിർത്തുക. ധ്യാന
 ക=ഇടവിടാതെ വിചിന്തിക്കുക. സഭാചാരണത്വം=പരൻ
 ന്നുള്ള നടത്തിൽ ആനുകൂല്യമുള്ളവൻ.

